

"Сон биеийн тэвгэртэй" республиканынхондын конкурс 1997, 2004 онуудад ялалтын шагнал
1961

Осчирч Сахарзата

Угс сүрээ — Угс-Авдугат

Мэргэж 1935 он
Мүүс Устөр 4 үүнүн тэн тэнээр

Быйыл «Далбар Хотун-2016» ааты ким сүгөй?

Быйылгы «Далбар Хотун» республика-таабы конкурс түмүктүүр түнүмэвэр Уус-Алдан Сыйрдаабыттан Анна Неустроева, Мэнэ Ханалас улуунун Чүүйэтиттэн Екатерина Федорова, Сунтаар Элгээйиттэн Людмила Павлова, Чурапчыттан Альбина Дьячковская, Эдьигээн Кыстатыамыттан Зоя Апполонова, Абый Кэбэргэнэтиттэн Надежда Сидорова уонна Бүлүү улуунун Чинэкэтиттэн Анна Семенова бэлэмнэнэ сыдыаллар. Кэрэ агардар нэдиэлэ устата финалга кыттарга бэлэммиттэрин туһунан олунньу 24 күнүгэр пресс-конференцияга кэпсэтилэр. «Биһиги сыалбыт биир – алаһа дьини араҥаччылыр аналлаах, ону тэнэ аныгы сайдылаах олоххо саналы көрүүлээх дьахтар уобараһын арийы», – диир Бүлүү улуунуттан кыттааччы Анна Семенова этэр. Кини «Сэтгэ Далбар Хотун» диир хогоон суруйбутугар Уус Алдан улуунун аатыттан кыттар Анна Неустроева матып айбыта кэрэхсбиллээх. Быйыл ахсыс тогүлүн ытыллар «Далбар Хотун» конкурс кыайылаабы быһаарар долгутуулаах түнүмэвэ сарсын, олунньу 27 күнүгэр, А.Е. Кулаковская аатынан Норуоттар добордоһууларын киинигэр ытыллар.

СИА матырыяалынан.

2016 с. Олунньу 26 күнө

БЭЭТИНСЭ

№ 12

(10 226)

12+

Былаас уонна норуот диалога:

инники сайды туһугар аһабас кэпсэтии табыста

Бороҕонго күн-дьыл туруга

Олунньу 26 күнүгэр, бээтинсэвэ, былгыттаах, сонүү-тэ суох. Салтын температурата сарсыарда -37, күнүс -26, түүн -36 кыраадыс. Тыала илинтэн.

Олунньу 27 күнүгэр, субуотага, ыраас күн. Салтын температурата сарсыарда -36, күнүс -25, түүн -35 кыраадыс. Тыала хотугулуу-илинтэн.

Олунньу 28 күнүгэр, баскыһыанһа, ыраас күн. Салтын температурата сарсыарда -36, күнүс -25, түүн -34 кыраадыс. Тыала собурууттан.

Олунньу 29 күнүгэр, бэнидизиньиккэ, ыраас күн. Салтын температурата сарсыарда -33, күнүс -23, түүн -30 кыраадыс. Тыала илинтэн.

Бүгүнгү нүөмэргэ:

2

3

4

СР Правительствотын бэрэстэбиитэллэрэ республика ситэриилээх былааһын органнара ааспыт сылга ыһыт үлэлэрин отчуотун туруордулар

4

Кулүмнүүр сыла:

Мүрүтээби "Уолап" гимназияга Наука күнэ Кулүмнүүргэ ананна

9

История быһыһы сэгэттэххэ:

Бастагы үөрэхтээхтэр Архыһы докумуоннара кэпсииллэр Курбуһах былыргы историятыттан

Соторутаабыта Түүлээх, Бээрийэ, Олтох, Курбуһах, Бэрт-Ууһун нэһиликтэригэр СР Правительствотун ааспыт сылга ыһытты үлэтин түмүгүн СР баайга-дуолга уонна сир сыһыаннаһыларынгар министр Евгений Васильевна Григорьева салайар икки боһоҕо нэһиликтэригэр отчуоттаата. Министр дакылаатыгар ситэриилээх былаас отчуоттуур кэмгэ диэри ыһытты үлэтин сиһили билиһиннэрдэ.

Улуус кытты нэһиликтэр Түүлээххэ муньаха элбэх киһи кытынна, элбэх ыйыты бэрилиннэ, кизг ис хоһоонноох кэпсэти табыста. Боһуруос биэрбит, кэпсэтигэ кыттыбыт табаарыстар Николай Турантаев, Владимир Бочкарев, Афанасий Неустроев, Василий Сивцев, Аграфена Попова, Иван Винокуров, Валентин

Сирдээх кэпсэти табыста

(СР Правительствотун отчуотун дьүүлэһииттэн бэлиэтээһинэр)

дьылы Тунсаран тутуу сыһыан биллэрбитини, Таңда үрэх сүннүгэр олорор нэһиликтэргэ мун саатар биер фекалка массынаны анырыгыт буоллар.

Дакылааты дьүүлэһини кэпсэти муньах кыттылаахтара правительство ааспыт сылга ыһытты үлэтин «үчүгэйинэн» сыаналаатылар.

Бээрийэ нэһиликтэр олохтоох культура дьитигэр ситэриилээх былаас ааспыт сылга ыһытты үлэтин түмүктэрин истэри эмиэ балачча киһи муһуна. Дакылаат кэпсэти олохтоохтор үгүс боһуруоһу биэртэ-лээн кэпсэтигэ кохтоохтук кытынылар. Бастакынан тыа хаһаайыстыбата сайдалар туһугар туруулаһан үлэстэбит производство хамандьыра Егор Ильич Васильев тылы ыла: «Тыа хаһаайыстыбата, тоһо даҕаны ноһооттоох салаа буолбутун иһин, оһүгэ саҕаттан саха киһитин төрүт дьарыга буоларын умнууохха наада. Туох да омуна суох тыа киһитэ сүһү, сылгы ииттэн, аңардас ол боролукуһуу-тыннан доһуоттанан олорор дьитэһиниэ сыһыарбаттын буолуо. Билигин сүһү, сылгы баһыйар үгүс отто чааһынай секторга түмү-лүннэ. Ол үрдүнэн кэтэх ха-

арааран этэллэрэ ордуқ чоулкай буолуо этэ. Таңда үрэх сүннүгэр олорор нэһиликтэргэ сиринэн сылдыһы муус устартан алтынныга диэри суох буолар. Онон суол баарыгар сүрүн боролуқталарбытын аҕаалалара буоллар».

Уонсай куоластааһын түмүгүнэн, ситэриилээх былаас ааспыт сыллаағы үлэ-тэ «үчүгэйинэн» бэлиэтэннэ.

Сарсынны күнүгэр отчуоту туруоруу Олтохтон саҕаланна. Муньаха, орто ахсааннаах нэһилик дьитэ-хэ, 84 киһи кыттыны ыла. Кинилэр министр Евгений Григорьева СР Правительствота ааспыт сылга ыһытты үлэтин отчуотун сиһили болҕойон иһитилэр. Муньах кыттылаахтара сүрүн дакылаат кэпсэти санна аҕастастылар, кыһалжаларын туруорсан правительство аатыгар араас хабааннаах отучча ыйытыны биэрдиэр, онуоха сонтоох эһиэстэри ылан, астымыгтарын биллэрдилэр.

Сон ээ, тыа сиригэр ыарахан үлэһэ сылдыр дьон маньах дьобуһунаах корсүһү-лэргэ республиканы салайан олорор дьон тылын-оһүн, санаатын, иһики былааннарын истэн, санаала-рын аһаҕастык этэр түгэни тоһо мүччү тутуохтарай?!

ри тэриллэрэ буоллар, олохсуйуох этилэр. Ыччат - иһики кэскилбит, маньаха правительство отгүтэн сонтоох болҕомто урууларын билэ-көрө сылдыбыт». Арыылааха коррекциянай оскуола директора Ирина Олесова интернат эргэ-рэн суулар кутталламы-тыннан саҕа тутууну туруору-ста, оттон Никифор Пестряков Орто Эбэ оскуола-тын таас варианнын тутуу боһуруоһун сөргүттэ. Ор сылларга биригэһириинэн үлэстэбит Николай Пестряков төрүт дьарыкныт сай-ларын онугар сыл ахсын ынах сүһү ахсаана, үгү былаана таннары түһэрин хараастан аһына. Тыл эһит табаарыстар инвестпро-грамманан оһо саадын ту-туутун, быраас мисэстэтин, газ хаһан кэлэрэ биллэбэти-нин чоһунан оттулар ко-тельнай тутуутун туруору-стлар.

Олтохтор правительство ааспыт сыллаағы үлэтин «үчү-гэйинэн» сыаналаатылар.

Мантан салгы правительство отчуотун туруорар болох улуус эмиэ биер кытты нэһиликтэр Курбу-һаха айаанаага. Муньа-бы улуус дьаһалтатын баһы-лытын солбуйааччы Сергей Бурнашев салайан ытта. Мустан олороочулар болох салайааччыта Е.В.Григорьева СР Правительствотун ааспыт сылга ыһытты

бүрүлэһин, туһанылыбатах-тара ыраатта. Бу боһу-руоска иһикитин прави-тельство болҕомтоһун уу-руо диэн эрэнэ кэтэһэбин. Олох сайдытынан киһи үчүгэйгэ үөрэнэрэ түргэн эбит, сотовай сибээсигит быстар молтох, радио са-нарбат, телевизор үчүгэй-дик костүбэт. Маньаха туох

ааспыт сылга ыһытты үлэ-тин «үчүгэйинэн» сына-лаата.

Ити кэпсэтигэр ситэри-лээх былаас ааспыт сылга ыһытты үлэтин отчуота Бэрт-Ууһун нэһиликтэр туруорулуна. Манна эмиэ ситэриилээх былаас ааспыт сылга ыһытты үлэтин ыры-тыһы дьыалабайдык барла. Ол курдук, математи-ка учуутала Акулина Пор-тнягина баһаарынай депу үлэлиригэр, үрдүк кыамта-лаах квартальной котельнай, 2019 сылга диэри инвестпро-грамманан аныгы ирдэбил-лэргэ эһиэстиир оскуола тутуутун туруоруоста. Оттон элэр саастарын бүүс-бүтүн-нүү тыа хаһаайыстыбатын сайдытыгар анаабыт Афа-насий Колодезников, Кон-стантин Слесцов Ил Түмэ-нэ боһуруоһу киллэрэн «эрии сылларын оһолоро» статуһу ыһынарар эһиэ-стилэри короллорүгэр, чаа-һынай сүһүлүгэ дьонно индексацияны онороллору-гар, ыччаты патриоттуу тыһына иһитиэ үлэ барба-тын, биер оробүлэ суох үлэ-лиир тыа сирин олохтоһо аахсар хамнаһа олус кыра-тын, туттаргылар боролуку-суяа сыаната ороскуотун ырааһынан толуйбатын са-наттылар. Ветераннар эһи-эстэрин председатели Максим Портнягин, Васи-лий Коһырин о.д.а котель-найлар кыамталарын улаа-тыһынарар, чааһынай ыла-лары уонсай иһитиэ хол-бууру, Совхозтар саҕана то-лоору күүһүнэн үлэстэбит дьобуһунаы сөргүтэн үлэ-лэ-тэри туруоруустулар. Мун-ньах кыттылаахтара ситэ-риилээх былаас ааспыт сыл-га ыһытты үлэтин «үчүгэй-инэн» сыаналаата.

Түмүк оһугар. Биллэ-рин курдук, ситэриилээх былаас отчуота билиги улуусунутугар бийыл 18-с тоһу үлүн ыһытылына. Прави-тельство үгүсэ кубулуйбут отчуотун нэһиликтэри оһуү кэтэһэр, санаатын үлэстэр. СР баайга-дуолга уонна сир сыһыаннаһыларынгар ми-нистр Евгений Григорьева ситэриилээх былаас ааспыт сылга ыһытты үлэтин тү-мүктэрин ырытан онорбут дакылаатын тула туһааннаах нэһиликтэр олохтоохторо активнайдык кытынылар. Дакылаат сүннүгүн элбэх боһуруос бэрилиннэ. Кэп-сэтигэ кыттыбыт табаа-рыстар улуус социальнай-экономическай сайдытын таарыйар, быһаарар боһу-руостарыгар сирдээх эһи-лэри онордулар эрээри, то-

Бережнев о.д.а. ааспыт от-чуока боротокуола кири-бит наһаастаран тоһоҕо туолбутун, промышлен-ность эһиэтигэр ыччат сы-тан үлэстэһинин, аһыс бы-рыһыаннаах кредит болҕо-һо уһууругар, инвестпро-грамманан тутуу салгы барарыгар, улууска газ ха-һан кэлэрэ биллэбэтинэн котельнай кыамтатын үр-лэ-тэн, чааһынай ыаллары уон-сай иһитиэ холбоһуну күүсэ ыталларыгар, би-лигин даҕаны электричество күүһэ молтоһор, икки со-юзтаах суруйааччылар саха омуқ уонсай иһитэһин, иһики дьылаатын кордо-рор туһугар биер ойүнэн-санаанан салайтаран айы-мылаахтык үлэстэбэтэрин, бэйэлэрин иһитэһитэрин эрэ оро туталларын, Литература сыла түмүктэммити-нин биер да бэрэстэбиттэл кыттыны ылбатаһын бил-лэрдилэр. Нэһилик дьаһал-татын урукку баһылыга, би-лигин Түүлээх орто оску-латын директора Афанасий Неустроев нэһилик оло-вор-дьаһагар сыһыаннаах боһуруостарга бэйэтин корүлэрин бу курдук тирт-тэ: «Оскуола үлэһиттэрэ коммунальной оһонон ту-һамматтаһа ыраатта. Аны «кыра комплектаах оскуо-ла» статуһуттан таһааран-нар, хамнаһыт биллэрдик аччаата. Газ оторүтүн кэл-бэтэ буолуо, котельар кыам-таларын улаатыннарар, то-һо даҕаны 6 кырдалынан олордорбут, чааһынай ыла-лары уонсай иһитиэ хол-буур үлэни тэтимнээхтик ыһытыаха. Сиринэн сырыы муус устартан саҕаланан ал-тынныга диэри быстары-нар, суол оһоруутугар, ыа-раханын кэрэбэһкэ, сал-гы үлэлиһиэхэ. Республи-ка аҕа баһылыга бийылы

һаайыстыбаны, тэрэһин-нээх хаһаайыстыбаны кыта-ры тэһи туһаты олох ой-дообонһун. Сыана үрлэ суох барла, биер буючка уматык сыаната уон ты-һыһынчаҕа тийдэ. Онуоха туттарар үһүтү сыаната ханан да эһиэстэбэт. Боч-чумнааһы тугу да атылаас-наккын. Улуус үрдүнэн сү-һү уонсай ахсаана улахан-нык аһыаата. Иһикитин субсидияны сүһү ахсааны-нан корон биэрэххэ. Нэһи-ликкитигэр ситэстэрэбит суох, эми тийбэт, улуус-таағы киһи баһыһа саһал-тата кытты нэһилик кыһал-батыгар болҕомтолоохтук сыһыаннаһыан наада. Аны аһара элбээтэ, нолуогу 3,5-5 тыһыһынчаҕа диэри үр-дэтин биэрэххэ».

Отгон пенсионер Алексей Охлоков: «Хамнас арааста-һыһыта улахан. Молүйүөнү-нэн хамнастаах дьон баала-Ора киһи ойүгэр баһиат. От-тон тыа сиригэр сарсыар-даттан кизэ хойука диэри үлэлиир тыа киһитин ыйла-һы орто хамнаһа 10-15 ты-һыһынча. Онон иһикитин орто хамнаһы билиһиннэ-рэр буоллаһтарына, үлэ ко-рүһүнэринэн, салааларынан

Тыа сирин отчут-масчыт киһитэ салайааччыларыгар кыһалжаларын этэллэрэ, киниттэн ыарыһатар боһу-руостарыгар сүбэ-ама ылаһалара олохторугар-дьа-һахтарыгар туох эмэ коһону оһоруо турдаҕа. Дьэ, бу буолар былаас уонна но-руот санаатын аһаҕастык үлэстэригэр биер колдүүс-тээх түгэһэ. Дакылаат сүн-нүгүнэн 30 боһуруос бэри-линнэ, кизг ис хоһоонноох кэпсэти табыста. Баста-кынан пенсионер Виталий Ар-тамонов тыл ыла: «Кэһи-ки кэмгэ правительство нэ-һиликтэригэр оттоһугар от-чуоттуура үтүө үгүсэ ку-булуйда. Маньах түгэһи-гэ санаабытын аһаҕастык үлэстэбит, баар иһиэстэри толлубакка туруорсабыт. Билэбит, барыта санаа хоту туолан иһитин, билиги кур-дук балаһыаньылаах нэһи-лик элбэх. Онуоха саамай наадалаах дии саныыр боһу-руостарбар тохтоом. Би-лиги нэһиликкитигэр үлэ-лиир саастаах ыччат элбэх, дьэ-уот тутталларыгар учаастак быһаарылыбыта эрээри, үһ-харчы кырыһым-чыһынан туттар кыаҕа суох. Арай ипотека кредитин биз-

үлэтин отчуотун болҕомто-лоохтук иһитилэр. Атын сирдэргэ курдук дакылааты тула кизг ис хоһоонноох кэпсэти барда. Бастакынан нэһилик ытык кырдыаһа Василий Коһырин кэпсэти-гэ кытына. Кини: «Отчуо-ка сир үлэтин, мелiorация туһунан биер да тыл ахты-лыбата. Урэх сирлээх дьон буоларбыт быһытынан, урут оһоһулуубут сирдэ-рит отунан-маһынан саба

баайдаах дойду дьонно ба-лыахтааһар күн-түүн ахсын моһкуруут барарбыт улаа-тан иһэр», - дии хом санаа-тын аһаҕастык эттэ.

Кырдыаһастар, инбэлиит-тэр интернат-дьитэһин ди-ректора Василий Аммосов салайар коллектива ааспыт сылга Россияҕа бастын үлэ-лээх тирлэһэр ахсааннары-гар кирибитин улахан сити-һи быһытынан сына-лаан туран, правительство

һото туолара, олоххо ки-ирэрэ үлэһин-харчытан бы-һаччы тутулуктаах буолуо-ҕа. Ол эбэтэр правительства мээһиэ кэлэн нэһилик-тэригэр отчуоттаабатын, олох-тоохтор тыллары-осторүн иһитэрэ, тыһын суолталаах боһуруостары борото-куола киллэрэрэ тыа киһи-тэ иһикитин эрлин үгүс-кэтигэр саарбахтаһыан суох.

Баһылай МУРУ.

Тийт-Арыы. Отчуоту сабалырыгар СР Правительствотун председателин солбуйааччы А.П. Дьячковскай: "Аасныт сылга биһиги эһиэхэ республика правительствота 2014 сылга ыһыттыг үлэтин отчуоттаабыһыт, онуоха нэһилиэтинэ туруорсубут боһуруостарын истэн, санааларыгын тийэн боротокуолга киллэрбиһит. Онон бүгүн ол туруорсулартан тоһото туолбутуй уонна туолбатаһый дьэ ыйытты ырыттылаахтаах. Былырын 80-ча нуунаах боротокуол толоруллубутуттан улахан өтгө туолла. Таңда үрэх сүннүгэр Россия үлэбэ Геройа М.Н. Готовцевка комшелек тугуута уонна суол улахан суолталаах туруорсуунан боротокуолга киирбиттэрэ. Манна үп көрүлэн, үлэ-хамнас барар", - дьэ муньах сөрүктарын туруорда уонна отчуоттуур дакылаатын аахта. Салгы муньах кыттылаахтара ыйыттыларга киирдилэр. Онуоха «Билайн» сибээс молтобун, граннаах хаһайыстыба суоһун, «айдааннаах» гектар туһунан кэпсэтиилэр табыстылар. Нэһилиэк землеустроителэ А.И.Турантаев олус

СР Правительствотун председателин солбуйааччы А.П.Дьячковскай салайааччылаах отчуоттуур болох даһаны тыа сириг үлэтиг дьон муньаахха сылдыһыларга көһөөгүн, санааларын аһаҕастык этэр буолбуттарыг бэлиэтиибин. Саамай сүрүнэ - урукку кэмтэрэ күүскэ туруорсулар үтү туһтары, иттихи кыһалгалара ханан даһаны турбатылар. Сүрүн этиилэринэн республика сайдыытын улуу, олоһор нэһиликтэрэ сайдыытыгар көрүлүрө, араас программалар, бырайыактар бары эйгэ баар буолбуттара, Ил Дархан, правительство сөптөөх үлэни ыһтарыг туһунан буолла.

Сүрүн кыһалбаларын туруорустулар

улахан хотоннору тутар кэһүүһэ суоһун, онуоха республика тас өттүгүн үтү, эт ыһах боруодаларын киллэриг биһиги усулдуобуйабытыгар собо, түмүгэ суоһун Намга «Тунах», Горнайга «Маай» ТХПК-лар көрдүрүбүтүгүн бэлиэтээт. Оссө: «Уон бизэстэн таһа сыл землеустроителэниг үлэлигбин. Аренада олоһон хааллыгыт. Дьыгынэн, биир тэн бырааптаах буолуохтааһыгыт. Кадастрга харчы бөбө төлөөн ходуһаларыгын картага туруора саһаатыгыт. Интернеткэ анал сайтка көрбүһүт - картага киирэ илик. Барыта 60 кумааһыны толорбуһу туттан 10-12 эрэ картага киирбит. Кадастрга 5000 солкуобайы төлөөн эмиз туруоргарга тийэбит. Сүтэрэбит элбэх», - дьэ тыһаан турар кыһалбаларын туруоруста. Таңдаба Г.И.Аргунов

«Билайн» сибээһин хаачытыбатыг ким хонтуруоллурун ыйытта, ахсынныга алдыаны таһыбыг, усилитель умайыг, питаниета суох дьэ баран салатталарыгар тириригбэтхэтин эттэ. Олохтоох дьаһалта баһылыга И.Н.Иванов 2016 сыл үһүс кварталыгар киириэхтээх котельнай 2017 сылга көһөрүлүбүтүн чопчуласта. Үп көрүлэн, «Борогон - Таңда» айан суолугар өрөмүгөн ыһтыллан түтсүбүтүн, комшелек тугуута саһаламмыгын этэн туран, боротокуолга быһыгыг өнөрүүнү, суотабай сибээс хаачытыбатыг тупсарыг, котельнайга реконструкцияны эһи пуун быһыгыгын киллэрэриг туруоруста. Бартыһаан Дьөгүрөп аатынан агроһайсхалаах оскуола директоры И.М.Егорова: «Кэлэр сылга оскуолабыг 125 сыллаах үбүлүгүн бэ-

лиэтигит. Норуоттар икки ардыларынааһы, Бүтүн Россиятааһы конкурстарга бизэ тогул лауреат буоллут. Агроһайсхана 2010 сылтан үлэлигит. Суолбут өрөмүгөнүн тупсүбүтүн билигит. Котельнай туруга быстар молтох, реконструкцияларга буоллар. Республикабыг үлэтэ-хамнаһа бары эйгэ тупсар, сайдар», - дьэ. Чэриктэигэ олохтоох Н.Н. Свешников оскуоланыг бүтэрэччилэр биир кэлим экзамены туттара Дүһсүнгэ, аатыг оскуолаларга барыларыгар-кэлиилэригэр айаһа ыһахаттар үөскүлүлэрин, саа докумуонун оготторууга бу күһүгүнэ тэн мөскэйлэммитин үрдүн бачча дьэри дьыала тыг илгигин, тыа хаһайыстыбата бензин, солярка сыһата ырыг турарын туһу-

нан бэйэтин санааларын эттэ. Манна эмиз «Билайн» суотабай сибээс, Интернет молтобун туһунан кэпсэтиилэр табыстылар, уот линиятын санардарга этилиг. Дүһсүнгэ кэпсэтиигэ бастакынан тылы ылбыт С.П.Прибылых сүоһү аһсаан кыччаан иһэринэн иһемной үлэни күһүрдүү суолталаах буолуоһун, ону сэрэ Ил Дархан тыа хаһайыстыбатыг сайыннарыг сокуонугар искусственнай сизмэлээһини тупса ыһтаһыанан киллэрбитин биһирээбитин бэлиэтээт. И.П.Новогодин эһриг тулаһаһтарыг туох сокуон баарын сэрэтег. Кэпсэтиигэ кыттыгыт Е.Сивцев, А.Сивцева, Д.Жирков правительствө аасныт сылга ыһыгыг үлэтин толору «үчүгэйинэн» сыһалаатылар. Кэпсэтиг олохтоохторо СР Правительствотын предсе-

дателин солбуйааччы А.П. Дьячковскай отчуотун болдойон иһигилэр. Кэпсэтиигэ кыттыгыт М.И.Колодезников Саха сириг территорияга олус кизгин ыйан туран, уһаайба сириг анааһыны элбэх өбөлөөхторго, бизэ сыл проноискалаах буоллаһтарына дьэ хааччатабакка, ыал буолулар биэрэн иһэр тобо кыаллыбатыг ыйытта. «Хомустаах - Кэпсэтиг» суолунан 6 нэһилиэк айаһырын, онуоха суолу онорууга аасныт сылга 75 эр киһини таһааран суботунуһуктаһыгыг үрдүнэн кыаллыбатаһын, ханан өрөмүгөнүнэн туһунан суолталаах боһуруоһу ыйытта. Хомустаахан И.П. Понов сүоһү тоботүгэр бэриилэр субсидия сүтэн, сүоһү аһсаан аһыйабатыг ыйытта. Хомустаахан 1982 сыллааһа туруоруллубут котелдунан олоһоллоруттан нэһилиэһи дьыкисэрин эттэ. СР Правительствотын председателин солбуйааччы А.П.Дьячковскай: «Биир санаанан үлэтегхитигинэ инниги сайдыга тийэһит», - дьэ муньаһы түмүктээт. Ульяна БУШАШЕВА, журналист.

Отчуот сүннүгүнэн кэпсэтиигэ барыта сэтгэ киһи кыттыһыны ыллылар. Бастакынан «Сорту» бааһынай хаһайыстыбатыг баһылыга Гаврил Гаврильевич Свинобов кыттыһа: - Суоттуга тугу барбатаһа ыраатта. Электрическэй уот линията эмиз молтох. Урдүк күрүрүлээх уот линиятын тардыы элбэх нэһилиэһинээлээх дэриэбинэһэ - тыын суолталаах боһуруос буолла. Уһук Илингэ «босхо гектар» айдаанынан сибээстэн сир докумуоннара балачча эмэ бэрээдэктэниилэр, сиргэ киһи бөбө сайабылыаннаһа биэрдэ. Манан сибээстэн кэтэх ыал сүоһүнү маас сабайдык ииттинэр наадата тирээтэ. Олус бодон көрүүгэ кыайтарбат хотоннор бырайыактарыгтан аһаастанан 30-40-50 сүоһү турар хотоннор бырайыактарыг онотторуохха наада. Дьон тыаһа сылгы сүоһүнү ордук хото ииттинэр буолла эрээри, сылгы этэ рынокка

Саха Республикатын ситэриилээх былаһын 2015 сылга ыһыттыг үлэтин отчуотун Суотту, Борогон нэһиликтэригэр республика культуратын министр Владимир Иванович Тихонов туруорда. Суоттуга муньаахха кыттыһыны ылбыт дьон отчуоттуур болох дьонугар сүүстэн лаппа таһа араас ыйытыларыг бизэри онно толору сөптөөх харданы ылан, астыһылар.

Аһаҕас кэпсэтиг буолла

баннат буолла, манна үлэлигэххэ наада. Иккиһинэн, тылы партиянай үлэ ветерана, пенсионер Иван Спиридонович Оконешников ылар: - Отчуот Суотту нэһилиэгитэн саһаламмыга үчүгэй, - диир киһи. Салгы ветеран Уһук Илингэ бэриилэр 1 гектар сир боһуруоһугар тохтоото. Сир-тыын боһуруос, онон ыксаабакка, илдьиритиһэн быһаарсыаһа наада, - диир Иван Спиридонович. Биирди ыал урууларын, аймаһтарыг түмэн уонунан ааһылар гектардаах иннээх сирдэри ыларга дьулуһохтара. Онон биирдэ санаатааһа сир-

бит элбэх курдук эрээри, үлэстээри тыһааһа туохха да тийэ суоһа. Аны киһи барыта сир үчүгэйин, хотуһа үнүүдээгин ылар туһугар турунуо, сир билдыасыһы барыа, онон сир түргэнник, соһуочу түгэтэ оһор сыһа дии саныыбын. Наһылыччы дьону, норуоту кытта сүбэлэр наада. Тыыл ветеранарын эһриг ветераныг статуһугар тэннээгин түргэн соһустук бара оһсон наада. Биһиги колүонэ дьон аһсааннааһыг ордон хаалла. Уһундук күүтэр кыаһыг суох. Салгы тыл эһиги Георгий Говоров, Екатерина Аммосова, нэ-

һилиэк землеустроителэ Николай Пермяков Суоттутааһы «Доһордоһу» музейгн директоры Раиса Реасовна Кулаковская сүоһү-ас ииттинитин, промышленность идэтигэр үөрэнэн идэ ылбыг элэр дьону үлэһэн хааччыһыга, Суотту «күөх зоната» дьон хааччаһа суох олоһор сиригэн буолуохтааһын, «Доһордоһу» музейгн аата да этэрин курдук дьыг доһордоһу киһинэн буолуохтааһын туһунан кизгиник туруорустулар. Суотту орто оскуолагын директоры Ирина Михайловна Петухова саһа оскуола тутулларын туһугар коллектива сөптөөхтүк үлэлиг олоһорун туһунан кэпсээтэ: - Билигин оноһулан бизэргэммит бырайыакка улахан уларытыы киллэрбэккэ, үлэтин саһалаһыларын күүтэбит, - диир киһи. Нэһилиэк баһылыга Василий Иннокентьевич Иванов олох балыһанник сайдан иһэрин тоһоболоон бэлиэтээтэ. 2016 сылга

Суоттуга 75 мизэглээх өбө саала, 220 мизэглээх таас оскуола бырайыактара бизэргэнэн үлэһэр саһаланарын күүтэһэрин быһааран биэрдэ. Муньах кыттыһылаахтара билиги үлэлиг олоһор правительствө маһтанан туран, үлэтин «сөптөөһүнэн» сыһалаатылар. Тумулга буолбут көрсүһүүгэ ыйытылар кэһилэригтэн кэпсэтиигэ түөрт киһи кыттыһа. Р.М. Дьяконов, Г.Г.Алексеев, учуутал В.П.Петрова уонна нэһилиэк баһылыга В.П.Алексеев тыл эттилер. Тумулга саһа оскуола тугуутун, Элэһин учаастагар оскуола-сад үлэтин, Арыы-Тинкэ сааскы хаалаан уутугтан сыл аһсын алдынар дамба оноһуутун, электрическэй уот ситимин оноһуутун сүрүн кыһалбалар быһыһынан ааһаатылар. Тумулга СР правительствөта аасныг сыллааһа ыһыгыг үлэтин «үчүгэйинэн» сыһалаатылар. А.АЛЕКСЕЕВ.

Оспөххө олохтоохтор: “Улуус дьаһалтатын, республика правительствотун отчуотун ахсын сага котельнайы тутары туруорсан, тоһолоох эрэнэ, күүтэ хаалбыһытты? Котельнайбыт кыамтата баранан, тэрилтэлэрбит дьэилэрэ тымнылар. Быйыл сага оҕо саада тутулуан үлэҕэ кириэхтээх, кириэн даҕаны эргэ котельнайбыт кыайбат. Оччоҕо букаҕын тон туруо буоллаҕа” - диир сонньуйаллар. Куһаҕан суоллаах-истээх кытыы сытар бөһүөлэк олохтоохтору сайынны сырыылар уунан эрэ буолар. Былырын оруһу «Ракетанан» туоруулар эбит. Онтутара кыра да тыаллаахха кыайан устубат буолан, олус эрдэммиттэр. Онон, 20 мистэлээх катер дуу, граммвай дуу короллюргүр кордостулэр. Оссо үс сыл анараа өттүгэр холбоммут «Билайн» суотабай сибээһэ мөлтөҕө, Интернет суоҕа, билигин туох барыга Интернетинэн, толончунунэн быһаарыллар кэмгэр, улахан мэхэйлэр үөскэтэрин эттилэр. Ону таһынан олохтоох Александра Егоровна Румянцева: “Биһиги саамай ыалдьар боппуороспут туруорсабын. Оскуолабыт 2012 сыллаахха үлэҕэ кирибитэ. Бу оскуола хайдах тутулуан турарый? Үйэ сыһаҕа дии саныбын мин. Билигин үөрэхтээһингэ үрдүк ирдэбил турар. Атын сиргэ оҕолор хайдах курдук үчүгэй оскуолаҕа үөрэнэллэрин коро-истэ сылдьан оспөхтор ымсырабыт эрэ. Биһиги оҕолорбут быраап-

тара тоҕо кэһилиэхтээҕий? Тутуу маннайгы бырайыагыттан олох кыччатыйыбыта. Ханнык да ирдэбилгэ эппиэттээбэт. Үөһүнэн тэстэр. Оҕолорбут кыра наадаларыгар кыһынны тымныыга таһырдыа сүүрэллэр. Кыра кылаастарга, биһиги, учууталлар, горшокпутун тутта сылдьабыт. Аһыыр буфеттара, кириэн саалара туспа, ол аайы оҕолорбут чоҕу тэпсэ-тэпсэ таһырдыа сүүрэллэр. Оскуолабыт котельнай таһыгар буолан, чох-күл быһыһыгар турар. Роспотребнадзортан куруук мөҕүллэбит. Эбиитин тымныы буолан, учууталыын, оҕолуун истээх ыстаанынан сылдьабыт. Маннык усулуобуйаҕа оҕону хайдах кэрэҕэ үөрэтэбит?” - диир хас отчуот ахсын туруорсарын оссо тоҕул эттэ. “Ытаабат оҕону эмсэхтээбэттэр” дииллэрини, мунньах бүтэрин кытта кэлбит делегация оскуоланы тахсан кордо-иһиттэ уонна «Үтүө дьыала» хамсааһын чэрчитинэн капитальнай өрөмүөн, салжааһын тутуу барыан сон диир быһаардылар. Министр солбуйааччыта Елена Николаевна бэйэтинэн кыах тийэринэн көмөлөһүөх буолла.

Найахыга олохтоох дьаһалта дьэстигэр үгүстэр чуолаан сир докумунугар, социальной боппуоростарга консультация ыһылар. Нэһилиэк баһылыга сага үлэҕэ кирибит “Бизнес-инкубатор” дьэстин кордорон, үлэ-хамнас хайы-үйэһисан иһэрин туһунан кэпсэттэ. Салгыы олохтоохтор отчуоту туруорууга, дүү-

Олунньу 18-20 күнүрүгэр, республика правительствотун бэрэстэбиитэллэрэ СР ситэриилээх былааһын отчуотун иһитиннэрэ улуус бары нэһиликтэринэн сырыттылар. Үөрэх министриин солбуйааччы Е.Н. Семенова салайааччылаах үһүс бөлөх бизс бөһүөлэккэ сылдьан, отчуоту иһитиннэрдэ. Е.Н. Семенова сүүн дакылаат суһүбүнэн республикага ытыллыбыт үлэни-хамнаһы, көрдөрүүлэрин бэрт судургутук, тийиштитик сырдатта. Ол кэниэ олохтоохтор үгүс ыйытыны биэрэн, олох-дьаһах тупсарын-сайдарын туһугар санааларын этиһиллэр, сүүн кыһалгалары сүүнүгүргэ туруорустулар. Улууспут нэһиликтэрин сүүн кыһалгаларын сырдаттаха маннык.

Ититии ситимигэр холбоннорбут

лэһингэ оскуола саалатыгар толору мустан, ыйгытыла-ра, этиилэрэ ситимнэнэн истэ. Ордук тыа хаһаайыстыбатыгар үгүс ыйгыты да кирирдэ, санаа да этилиннэ. “Тыа хаһаайыстыбатыгар үлэ мөлтөх. Аңардас прагм, субсидия түгэтиинэн эрэ мунурданыы буолла. Сүөһүнү-сылгыны элбэтин дииллэр даҕаны, тыа сиригэр буйуна, эт тутар сыах диир суох. Аңардас, үтүнэн эрэ дохоттанан олоруу татым”, - дэстилэр. Итиэннэ ыраас иһэр уу бөһүөлэк энэр суоҕун кэриэтэ эбит, балыктыыр күөлүр киртийбиттэрин, онон күөлүрү чөлүгэр түһэри хайаан да наадаһын эттилэр. Котельнай тутулуларын, уот ситимин күүһүрдэргэ, «Суһал комө» массынатыгар, таһырдыа спортивнай быласааккаҕа, түргэн Интернеткэ, цифровой телевидениега олус наадылларын туһунан үгүс туруорсуулар иһилиниллэр. Ити курдук, олоххо-дьаһахха дьаныардаах, сайларга-үүнэргэ дьулулар нэһиликкэ кэпсэтин да хото тахсар үгүстээх.

Биир итиник кохтоох нэһиликэтинэн **Г.Оспөх** буолар. Бизс оҕолоох эдэр аҕа И.И. Борисов бу курдук эттэ: “2001 сылтан сага нэһилик буолуохпуттан, нэһиликкэбит ахсаана эбиллэр турар. Сыл ахсын уонтан тахса оҕо төрүүр. Ылан кордоххо, үстэн элбэх оҕолоох 30-ча ыал баар, бизсээн элбэх оҕолоох 8 ыал баар. Көһөн барааччылардааҕар, кэлэр ыал ахсаана баһыйар. Ыал көһөн барарын то-

рүөтүнэн оскуолабыт ситэтэ суоҕа диир бэлиэтибит. Ити биһиги нэһиликкэбит кыһалҕата. Оскуола саастаах 122 оҕолоохтук. Онон, орто оскуолаҕа эппиэттир буолла диир туран, үүнэ-сайла, тэһийэ туруор бөһүөлэк буоларбытын учуоттаан толору орто оскуоланы туруорсабыт. Иккиһинэн, былыргылы оһох оттон олоробут, чугас эргин мас баранна, онон модульнай котельнай тутууну туруорсабыт уонна олохтоохтор собуллэр илии багтааһынаах 30 тыһыыччаттан итэ-бэһэ суох сууманы кытыгыас үбүлээһин онорорго бэлэммит” - диир тутан турар кумааһытын тэлимнэттэ. Аһыах сыллааһыта тутуллубут 60 мистэлээх оскуола оҕо элбээн госстандарт ирдэбиллэригэр эппиэттээбэтин, онон кэһэтэр үлэ ыйгытыларын, эдэр специалисттарга уонсай дьэ тутулуларын бадаларын биллэрдилэр. Оскуола 11 кылаастаах буоларын туһугар этиигэ Е.Н. Семенова: «Ити боппуоросу улуустааһы үөрэх управлениитин кытта бэйэбит нэһиликкэбит үлэлэһэн кыайан сон», - диир сүбэлээтэ. Отчуот мунньаҕа бүтэрин кытта олохтоохтор депутаттара Н.Н.Оллонов салаататынан 11 кылааһы хайдах ситиһэргэ саҕалааһын мунньағы тэрийэн, бары биригэ күө-дьаа буола хааллылар.

Майаҕас бөһүөлэгэр котельнай тутууну, ититигэр холбоннуу тула боппуорос күүскэ турда. Майаҕас атынан ааһар айан суолугар

асфальт кутарга эттилэр. «Сайынны бүтүннүү буорунан бүрүллэн олоробут, быйыл туман курдук турар. Сүөһү массыннаҕа кириэн биэрэр да түгэһинэрэ тахсар», - дэһэллэр. Тыа хаһаайыстыбатыгар сыһыаннаағы үгүстүк сурастылар, санаалар да этилиннилэр. О.Н.Назарова: “Эдэр учууталларга, быраастарга биир кэмнээх харчы толонор. Ол курдук, тыа хаһаайыстыбатыгар сыстар эдэр дьонно эмиэ үгүрү соҕус хамнас толонору тоҕо сатаматый?” - диир санаатын эттэ.

Чаранга сага котельнай тутулуох буолбута 18 сыл буолбут. Хас отчуот аайы туруорсан, этэн олохтоохтор эрэнэ күүтэллэр. “Тутулуохтаах спорт саалатыгар кулуунтунан көһөрүү ғыналлар. Кулуубу уонна спорт саалатын холбоһун төрдүттэн сыһатын бириэмэ көрдөрдө”, - диир Е.М. Окосмова кулуубу онугар хаалларарга туруоруста. Оттон А.П.Матвеева: “Оскуолабыт быйыл тутулуубута

85 сыла туолар. Барыга тэһийэ буолан турар. Учууталлар оскуолаларын сагтарымаары сайыннары-кыһыннары тэһийэ ыраастыртан соло булбаттар. Бу оҕолорбут туһугар тоҕо биир оскуола кыаллыбатый? Үн суох буолбатах - баар. Үс Хатын диир ыһахтыыр сиргэ 50 тахса мөдүгүннээх

үлө барар дии...” диир. Түмүктээн эттэххэ, күөх толон кэһитин дьон-сэргэ сэнээрбэт дуу, өтөрүнэн кыаллыбат дьыала буоларын ойдоон дуу, газ боппуоросун суолтатыгар эрэ арыт ыйган ыһылар. Нэһиликтэргэ барыларын кэриэтэ улахан кыамталаах котельнайы туттаран, уонсай ититигэр холбоннуу тын боппуорос, сурук онгостубуттара быданнаабыт. «Сурулуубут - суорулуубут» дииллэрини, бу боппуорос боротокуола тиһилгэн, санаа хогу үлө садалларыгар тыа сирин олохтоохторун эрдэллэр улахан. Дь.УокХ уонна энергетика департамнын салайааччытын солбуйааччы Н.Н.Петрова этэринэн, киһилэр өттүлэригэр ойбул баар курдук. Оскуотун ититигини, ууну киһилэр, уоту харыстыыр хочоулу ылааччыларга, “Алмазэргинбаан” ноһу 7.5%-на мунугуан 150 тыһыыччаҕа тийэ кредит ылан туһанаахха сон эбит.

Мария АРГУНОВА.

Бастакынан Мүрү нэһилигин мунньағын бэрэсэдээтэҕэ О.Ф. Федоров ыйыпта. Кини, Бороҕонно 800-чэкэ ыал оһох оттуунан кыстылларын этэн туран, онно субсидия бэриллиитэ дохотунан аабылларын ылааччы аһыаһын ыйда. Ити ыйытыыга «орто тийинэн олохтоттан үрдүк дохоттаах буоллун да, бэриллибэт» диир бэрт судургутук быһаардылар эрээри, тыйыс тымныыга олон оһох отторбут туһугар барыбытыгар да бэриллиэхтээҕэ эбитэ буолуо. Онон хоруй эмиз бэрт кэбэ-бэс: «Барытыгыгар биэрэр кыахпыт суох», - диир буолла. Онтон Дь.УокХ үлэһитэ А.Н.Борисов Сага сиргэ киһигэ тоһо нолуогу толүүрүй, федеральной үгүнэн биһэхэ тоһо кэлэрин, хайага элбэтин туһунан ыйытыгытыгар киһи ыһылар хоруйун биэрбэтилэр. Ити кэһиттэн пенсионер М.А. Куличкин сиргэ сыһыаннаах ыйытыгыгар эмиз чоңу быһаарылаах хоруйу ыбата. Кини сир туһунан федеральной сокуонна сайылык туһунан ойдобул суоһунан, онно тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар сиргэ ханыгааһынай тутуу көңүллэммитин туһунан ыйылла сылдьарын санаатта. Ону министр Е.В.Григорьева: «Ол эһиэхэ, Уус Алданга, оннук, атын улуустар бары сайылык сирдэрин онотторон олоролор», - диир эттэ эрээри, федеральной былаас биһиги сокуоммутугар уларытыны киллэттэрэрэ элбээбитти-

Сокуон эридьиэстэрэ моһуоктууллар

Бырабытатыстыба Уус Алданга отчуотун түмүктүүр мунньага олунньу 20 күнүгэр Бороҕоңо буолла. Улуус киһини быһытынан олох сайдыытын тэһимнээн тэһиэ олорсон иһэрэ буолуо диир санаа баар эрээри, оннук буолбатах эбит. Тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктанар улуус уонсай ойо-санаата Бороҕоңо дуу, нэһиликкэ дуу олохторуттан уратыта суох буолла. Сии биир оһох оттуута баар, кыратык да буоллар сүөһү иһиттэлэр, оттууллар. Ол чэпчэтиллэрин туһунан элбэхтэ туруорсуу барытыа эрээри, иһитигэр оһуһуу харакха ырааҕылыбат. Отчуоту туруорааччы бырабытатыстыба бэрэсэдээтэлин солбуйааччы А.Н.Дьячковаһа ааспыт сыллаағы 80 туруорсууттан улахан аҕаара туолла диир даҕаны, чоңу ханнык салаалар буолалларын быһааран эттэ. Билигин чэхчэ кордорүү буолбакка, кумааһына отчуоту эрдэр буолбут кэмгэ сыһыаннаан эрэ этилиннэ диир курдук. Ити мунньах уонсай барытыгыгар да сабыдыалаата бадахтаах, хайдах эрэ биир даҕаны киһини астыннарар быһаарылаах хоруй бэриллибэтэ. Хайдах эрэ барыта саба тарыйан, «киһи быһаарыаҕа», «онно тиэрдиэхпит» диибит курдук буолан хаалла.

нэн түөрэккэй соҕус хоруй дии санаатым. Мындааба олохтооҕо Р.Я. Бережнев сэллик диспансера уонна инфекционной балыыһа бөһүөлэк таһыгар буолбакка, тоҕо орто тутуулар туралларын туһунан ыйытыгытыгар, «санитарнай нуорманы кэспэт буоллактарына турдуннар ээ» диир курдуктар.

Итинник суолтатыгар эрэ хоруйдартан астымматах дьон кэспэтиллэрэ даҕаны оннук хабааннаахтык барда. Н.К.Егоров: «Оттуур сир уонна мэчирэг биһиэхэ ураты суолталаахтар. Онон итинник сирдэр биир киһи бас билиитигэр бэриллиэ суохтаахтар. Сир босхо түгэһин диир - ити аага атылланнаҕа барар кутталы тэрийи. Киһи барыга тыа хаһаайыстыбатынан дьарыктаныа суоҕа. Оннук дьон сирдэрин киһи сиргэ үчүгэй квартираҕа атастаһан кэбиһиэхтэрэ. Атыллатыахпыт суоҕа диир этии - тылы минньити.

Сокуон быһытынан бас билиитигэр ылбыт киһи тугу онороро көңүл буоларыгар тийэр». Дьон Николай Константинович этитигэр ытыстарын таһынылар. Ити аага норуот сир биирдүүлээн бас билигэ биэрэри утарарын биллэрдэҕэ. Р.Я.Бережнев: «Сэллик диспансера урут, сэбизскэй былаас саҕана бөһүөлэктэн тэһиччи турбута. Ону ити бөһүөлэк орто тутуулар аҕалан кэспитигит. Инфекционной балыыһа эмиз оннук турар. Сыстыганнаах ыарыһылар диир хаһыаты, араальдыаны, телевидениены барытыгы уонна кэлэн дьаһал ылбаккыт. Баран көрүн эрэ, бу балыыһалар санитарнай ирдэбилгэ тоһо эппиэттэһэн туралларын, ынахпыт онно сылдьар, оҕолорбут ол таһыгар оонньуулар». Дьэ, сокуоммут эридьиэхэ манна эмиз баар. Икки сыллааһыта манна Госдума депутата кэлэ сырыттыаҕа «аһаҕас сэлликтээх-

тэр тоҕо дьон элбэхтик мустар сиригэр көңүл сылдьалларын, ону күһэйэн эмтир туһунан сокуон ыһылынан сон дуо?» диир ыйыттыгыгар киһини эрэ сонньуулар, хомотор хоруйу биэрэн турар. «Дьон быраабын кэһи суохтаахпыт, сырыттынар», - диибит курдук этэн таһаарыаҕа. Итинник, эмтээһингэ сыһыаннаах кэспэтинни тиис онороочу И.И.Колесов таһаарда: «Уус Алданга тиһи эмтээһини тэһийин туһунан үһүс сылбын туруорсабын даҕаны, хамсааһын суох. Бүгүнгү күнгэ манна харчыга эрэ тиис эмтэтиэххэ сон. Бу тухары араас таһымна тийэ туруорса сатаатым да, бары бырахса сырыттыгыт. Ол кумааһыларгыт паанканы толорон эрдэлэр. Киһи соҕоро - сорохтор ким аатыгар барыахтаах кумааһы илии багтыахтааһын да ойдоон көрбөккө, бардын эрэ диибит курдук сыһыаннаһаллар. Түөрт сыл-

лааһыта үлэлээн бүһүтү киһиэхэ аалдырыстаан сурук ытталлар. Итинник үлэһини олохтортон туох даҕаны түмүгү эрдэр да уустук. Куһаҕан тиис онкология ыарыһыларгыгар тэһиэрэ түгэһинэрэ элбээн эрдэлэр». Онтон хаһыс да сыһын аймаһыны тардар тулааһытар олохор дьэһилэрин хаачыстыбатын туһунан кэспэтин бу да сырыыга «бэрэбиэркэни ыһытаһыт» дииринэн мунурданна. Уонсайынан, сокуонна наһаа ситэһини үгүс өттүгэр абырыахтааһар моһуоктуура элбэх курдук. Сырасыла баранан баран сокуон хайа эрэ диики оһуһуу түгүтү түмүгүр туох даҕаны туһа тахсыбат буолууга да баар. Бу дьэһини туһунан бэдэрээчиг дьыалага арбитраһынай суукка барыт диир буолла. Онтон «онно дьыала олус уһунуук көрүллэр, онон кэһитин» диир уоскутуу буолла. Билигин кэмиз сокуон суукка бэриллибит дьыаланы харчынан сыһынары көңүллүүр да балаһыанһалара баар курдуктар.

Ити курдук араас ыйытыгы бэрилиннэ, кэспэтин таһыста. Ол эрээри ону хайаан даҕаны толортороохтук, ирдэһинит, хонтуруоллоохтук диир хоруй иһилиибэтэ. Хайдах эрэ иэрэн-саараһ соҕустар. Ол сокуоммут илдьиркэйэ суоһун көстүүтэ эбитэ дуу?

Афанасий КОПЫРИН, журналист.

ПЕРВЫЙ	ПЕРВЫЙ	ПЕРВЫЙ	ПЕРВЫЙ	ПЕРВЫЙ	ПЕРВЫЙ	ПЕРВЫЙ
Понедельник, 29 февраля	Вторник, 1 марта	Среда, 2 марта	Четверг, 3 марта	Пятница, 4 марта	Суббота, 5 марта	Воскресенье, 6 марта
05.00 Доброе утро 09.00. 12.00. 15.00. 03.00 Новости 09.10. 04.20 Контрольная закупка 12+ 09.40 Женский журнал 12+ 09.50 Жить здорово! 12+ 10.55. 03.35 Модный приговор 12+ 12.15 Сегодня вечером 16+ 14.25 Таблетка 16+ 15.15. 02.50. 03.05 Время покажет 16+ 16.00 Мужское / Женское 16+ 17.00. 01.55 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние новости 18.45 Давай поженимся! 16+ 19.50 Пусть говорят 16+ 21.00 Время 21.30 Т/с «Татьянка» 16+ 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.05 Церемония вручения «Оскар-2016» 16+	05.00 Доброе утро 09.00. 12.00. 15.00. 03.00 Новости 09.10. 04.20 Контрольная закупка 12+ 09.40 Женский журнал 12+ 09.50 Жить здорово! 12+ 10.55. 03.10 Модный приговор 12+ 12.15. 21.30 Т/с «Татьянка» 16+ 14.25 Таблетка 16+ 16.00 Мужское / Женское 16+ 17.00. 01.25 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние новости 18.45 Давай поженимся! 16+ 19.50 Пусть говорят 16+ 21.00 Время 23.40 Вечерний Ургант 16+ 00.05 Ночные новости 00.20 Структура момента 16+	05.00 Доброе утро 09.00. 12.00. 15.00. 03.00 Новости 09.10. 04.25 Контрольная закупка 12+ 09.40 Женский журнал 12+ 09.50 Жить здорово! 12+ 10.55. 03.25 Модный приговор 12+ 12.15. 21.30 Т/с «Татьянка» 16+ 14.25 Таблетка 16+ 15.15. 02.25. 03.05 Время покажет 16+ 16.00 Мужское / Женское 16+ 17.00. 01.25 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние новости 18.45 Давай поженимся! 16+ 19.50 Пусть говорят 16+ 21.00 Время 23.30 Вечерний Ургант 16+ 00.05 Ночные новости 00.20 Михаил Горбачев. Первый и последний 12+	05.00 Доброе утро 09.00. 12.00. 15.00. 03.00 Новости 09.10. 04.10 Контрольная закупка 12+ 09.40 Женский журнал 12+ 09.50 Жить здорово! 12+ 10.55 Модный приговор 12+ 12.15. 21.30 Т/с «Татьянка» 16+ 14.25 Таблетка 16+ 15.25. 02.20. 03.05 Время покажет 16+ 16.10 Мужское / Женское 16+ 17.10. 03.15 Наедине со всеми 16+ 18.00 Вечерние новости 18.50 Давай поженимся! 16+ 19.50 Пусть говорят 16+ 21.00 Время 23.30 Чемпионат мира по биатлону. Смешанная эстафета 00.50 Вечерний Ургант 16+ 01.25 На ночь глядя 16+	05.00 Доброе утро 09.00. 12.00. 15.00 Новости 09.10 Контрольная закупка 12+ 09.40 Женский журнал 12+ 09.50 Жить здорово! 12+ 10.55. 04.40 Модный приговор 12+ 12.15 Т/с «Татьянка» 16+ 14.25 Таблетка 16+ 15.15 Время покажет 16+ 16.00 Мужское / Женское 16+ 17.00 Жди меня 16+ 18.00 Вечерние новости 18.45 Человек и закон 16+ 19.50 Поле чудес 16+ 21.00 Время 21.30 Голос. Дети 12+ 23.20 Вечерний Ургант 16+ 00.15 Х/ф «Оми» 18+ 02.45 Х/ф «Покажите язык. мадемуазель» 16+	06.00. 10.00. 12.00 Новости 06.10 Х/ф «Жизнь налаживается» 16+ 08.10 Играй, гармонь любимая! 12+ 08.45 Смешарики. Новые приключения 0+ 09.00 Умники и умники 12+ 09.45 Слово пастыря 12+ 10.15 Смак 12+ 10.55 Андрей Мерзликин. Не было бы счастья... 12+ 12.15 Идеальный ремонт 12+ 13.10 Документальный фильм 12+ 14.05 Теория заговора 15.05 «Верные друзья» 17.00 Кто хочет стать миллионером? 16+ 18.00 Вечерние новости 18.15 Угадай мелодию 18.55 Юбилейный вечер Валерия и Константина Меладзе 16+ 21.00 Время 21.20 Сегодня вечером 23.00 Чемпионат мира по биатлону. Спринт. Женщины 00.10 Подмосковные вечера 16+ 01.05 Т/с «Версаль» 18+ 03.05 «Игра в прятки»	06.00. 10.00. 12.00 Новости 06.10 Х/ф «История Аси Клячиной, которая любила, да не вышла замуж» 16+ 08.10 Служу Отчизне! 12+ 08.45 Смешарики. ПИИ-код 0+ 08.55 Здоровье 16+ 10.15 Открытие Китая 12+ 10.50 Путевые заметки 12+ 11.10 Пока все дома 12+ 12.15 Фазенда 12+ 12.55 Ералан 0+ 13.30 Х/ф «Королева бензоколонки» 12+ 15.00 Черно-белое 16+ 16.05 Голос. Дети 12+ 18.00 Без страховки 16+ 21.00 Воскресное «Время» 22.30 Т/с «Клим» 16+ 00.10 Чемпионат мира по биатлону. Гонка преследования. Мужчины 00.45 Х/ф «Про Любовь» 16+ 03.00 Х/ф «Каприз» 16+ 04.55 Модный приговор
РОССИЯ-1	РОССИЯ-1	РОССИЯ-1	РОССИЯ-1	РОССИЯ-1	РОССИЯ-1	РОССИЯ-1
05.00. 07.10. 07.41. 08.10. 08.41. 09.15 Утро России 07.07. 07.35. 08.07. 08.35. 11.35. 14.30. 17.30. 19.35 Местное время. Вести-Саха 09.00. 11.00. 14.00. 17.00. 17.50. 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+ 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Самара-2» 12+ 18.15 Прямой эфир 16+ 21.00 Т/с «Любовная сеть» 12+ 23.55 Честный детектив 16+ 00.50 Ночная смена 12+	05.00. 07.10. 07.41. 08.10. 08.41. 09.15 Утро России 07.07. 07.35. 08.07. 08.35. 11.35. 14.30. 17.30. 19.35 Местное время. Вести-Саха 09.00. 11.00. 14.00. 17.00. 17.50. 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+ 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Самара-2» 12+ 18.15 Прямой эфир 16+ 21.00 Т/с «Любовная сеть» 12+ 23.55 ВЕСТИ.doc 16+ 01.40 Ночная смена 12+	05.00. 07.10. 07.41. 08.10. 08.41. 09.15 Утро России 07.07. 07.35. 08.07. 08.35. 11.35. 14.30. 17.30. 19.35 Местное время. Вести-Саха 09.00. 11.00. 14.00. 17.00. 17.50. 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+ 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Т/с «Самара-2» 12+ 18.15 Прямой эфир 16+ 21.00 Т/с «Любовная сеть» 12+ 22.55 Специальный корреспондент 16+ 00.40 Ночная смена 12+	05.00. 07.10. 07.41. 08.10. 08.41. 09.15 Утро России 07.07. 07.35. 08.07. 08.35. 11.35. 14.30. 17.30. 19.35 Местное время. Вести-Саха 09.00. 11.00. 14.00. 17.00. 17.50. 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+ 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Х/ф «Его любовь» 12+ 18.15 Прямой эфир 16+ 21.00 Х/ф «Соучастники» 12+ 22.55 Поединок 12+ 00.40 Ночная смена 12+	05.00. 07.10. 07.41. 08.10. 08.41. 09.15 Утро России 07.07. 07.35. 08.07. 08.35. 11.35. 14.30. 19.35 Местное время. Вести-Саха 09.00. 11.00. 14.00. 17.00. 17.50. 20.00 Вести 09.55 О самом главном 12+ 11.55 Т/с «Тайны следствия» 12+ 14.50 Вести. Дежурная часть 15.00 Х/ф «Его любовь» 12+ 17.30 Вести-Дальний Восток 18.15 Прямой эфир 16+ 21.00 Аншлаг и Компания 16+ 23.30 Х/ф «Любимые женщины Казановы» 16+	04.45 Х/ф «Следствие ведут знатоки» 16+ 06.15 Сельское утро 12+ 06.45 Диалоги о животных 12+ 07.40. 14.20 Вести-Москва 08.00. 11.00. 14.00 Вести 08.10 Программы ГТРК «Саха»: Прямой разговор... 12+ 09.15 Правила движения следствия» 12+ 10.10 Личное. Инна Макарова 12+ 11.10 Местное время. Вести-Саха 11.20 Х/ф «Подруги» 13.00. 14.30 Х/ф «Другая семья» 12+ 17.00 Один в один. Битва сезонов 12+ 20.00 Вести в субботу 21.00 Х/ф «Кто я» 12+ 00.45 Х/ф «Уйти, чтобы остаться» 16+	05.20 Х/ф «Следствие ведут знатоки» 16+ 07.00 Мульти утро 0+ 07.30 Сам себе режиссер 12+ 08.20 Смехопанорама 08.50 Утренняя почта 12+ 09.30 Сто к одному 12+ 10.20 Местное время. Вести-Саха. Итоги недели 11.00. 14.00 Вести 11.10 Смеяться разрешается 12+ 12.10. 14.20 Х/ф «Взгляд из вечности» 12+ 20.00 Вести недели 22.00 Воскресный вечер с Владимиром Соловьевым 12+ 00.00 Дежурный по стране 16+ 00.55 Т/с «По горячим следам» 16+
НВК «Саха»	НВК «Саха»	НВК «Саха»	НВК «Саха»	НВК «Саха»	НВК «Саха»	НВК «Саха»
06:30 - Дойдум дьоно (Бэрдьигэ ТВ) 6+ 07:00 - Сага күн-Новый день 6+ 10:00 - Саха сирэ 12+ 10:15 - Күнчээн 6+ 10:30 - Аал-луук мас 12+ 11:00 - Якутия 12+ 11:15 - Ис сүрэхтэн... 6+ 12:30 - Үчүгэйи бу сиргэ! 6+ 13:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 14:00 - Эфиргэ-саха радиота 6+ 15:00 - Дойдум дьоно (Муома ТВ) 6+ 15:15 - Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+ 15:30 - Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+ 16:00 - Үчүгэйи бу сиргэ! 6+ 17:00 - Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+ 17:30 - Үтүө кижээнэ! 6+ 18:00 - Саха сирэ 12+ 18:15 - Тьыһнаахтар умнубат сыллара 6+ 18:45 - Күнчээн 6+ 19:00 - Саха сирэ 12+ 19:15 - Арена событий 12+ 19:30 - Не пропусти главного 12+ 20:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 21:00 - Биһикчээн 6+ 21:15 - «Ыллыктар» сериал 6+ 21:45 - Дойдум дьоно (Бороҕон ТВ) 6+ 22:15 - Үтүө кижээнэ! 6+ 22:45 - Дойдум дьоно (Розовая чайка ТВ) 6+ 23:00 - Саха сирэ-Якутия 12+	06:30 - Дойдум дьоно (Кэбээйи ТВ) 6+ 07:00 - Сага күн-Новый день 6+ 10:00 - Саха сирэ 12+ 10:15 - Күнчээн 6+ 10:30 - В кадр-республика (Чароит ТВ) 6+ 11:00 - Якутия 12+ 11:15 - Арена событий 12+ 11:30 - Саха санаата 6+ 12:15 - #Советуем 6+ 12:30 - Үчүгэйи бу сиргэ! 6+ 13:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 14:00 - Эфиргэ-саха радиота 6+ 15:00 - Не пропусти главного 12+ 16:00 - Жизнь прекрасна! 6+ 17:00 - В кадр-республика (Дьүкээбил ТВ) 6+ 17:30 - Үтүө кижээнэ! 6+ 18:00 - Саха сирэ 12+ 18:15 - Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+ 18:45 - Күнчээн 6+ 19:00 - Саха сирэ 12+ 19:15 - Арена событий 12+ 19:30 - Олох үһүгэр 12+ 20:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 21:00 - Биһикчээн 6+ 21:15 - «Ыллыктар» сериал 6+ 21:45 - Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+ 22:15 - Үтүө кижээнэ! 6+ 22:45 - Дойдум дьоно (Розовая чайка ТВ) 6+ 23:00 - Саха сирэ-Якутия 12+	06:30 - Дойдум дьоно (Хотугу Булуу ТВ) 6+ 07:00 - Сага күн-Новый день 6+ 10:00 - Саха сирэ 12+ 10:15 - Олох үһүм, үйүм оспот олукутара 6+ 10:30 - Олох үһүм, үйүм кэрчиктэрэ 6+ 11:00 - Якутия 12+ 11:15 - Болломто киинигэр 12+ 11:30 - Кэл, олох, сэрбэргиниэх 6+ 12:30 - Жизнь прекрасна! 6+ 13:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 14:00 - Эфиргэ-саха радиота 6+ 15:00 - Олох үһүгэр 12+ 16:00 - Жизнь прекрасна! 6+ 17:00 - В кадр-республика (Дьүкээбил ТВ) 6+ 17:30 - Үтүө кижээнэ! 6+ 18:00 - Саха сирэ 12+ 18:15 - Хотугу сулус 6+ 18:45 - Күнчээн 6+ 19:00 - Саха сирэ 12+ 19:15 - Болломто киинигэр 12+ 19:30 - Не пропусти главного 12+ 20:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 21:00 - Биһикчээн 6+ 21:15 - «Ыллыктар» сериал 6+ 21:45 - Востребованный временем перемен 6+ 22:15 - Үтүө кижээнэ! 6+ 22:45 - Спортивные новости 6+ 23:00 - Саха сирэ-Якутия 12+	06:30 - Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+ 07:00 - Сага күн-Новый день 6+ 10:00 - Саха сирэ 12+ 10:15 - Күнчээн 6+ 10:30 - Дойдум дьоно (Бэрдьигэ ТВ) 6+ 11:00 - Якутия 12+ 11:15 - Болломто киинигэр 12+ 11:30 - Тьыһнаах дорвоон 6+ 12:15 - Будем вместе! 6+ 12:30 - Жизнь прекрасна! 6+ 13:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 14:00 - Эфиргэ-саха радиота 6+ 15:00 - Не пропусти главного 12+ 16:00 - Жизнь прекрасна! 6+ 17:00 - Геван 6+ 17:30 - Үтүө кижээнэ! 6+ 18:00 - Саха сирэ 12+ 18:15 - Хотугу сулус 6+ 18:45 - Күнчээн 6+ 19:00 - Саха сирэ 12+ 19:15 - Арена событий 12+ 19:30 - Олох үһүгэр 12+ 20:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+ 21:00 - Биһикчээн 6+ 21:15 - «Ыллыктар» сериал 6+ 21:45 - Парламентский вестник 6+ 22:15 - Үтүө кижээнэ! 6+ 22:45 - ТВ-спорт 6+ 23:00 - Саха сирэ-Якутия 12+	06:30 - Дойдум дьоно (Маарыкчаап ТВ) 6+ 07:00 - Сага күн-Новый день 6+ 10:00 - Саха сирэ 12+ 10:15 - Күнчээн 6+ 10:30 - Дойдум дьоно (Бороҕон ТВ) 6+ 11:00 - Якутия 12+ 11:15 - Арена событий 12+ 11:30 - Т.О.К 6+ 12:30 - Үчүгэйи бу сиргэ! 6+ 13:30 - Саха сирэ-Якутия 12+ 14:00 - Эфиргэ-саха радиота 6+ 15:00 - Олох үһүгэр 12+ 16:00 - Үчүгэйи бу сиргэ! 6+ 17:00 - Дойдум дьоно (Амма ТВ) 6+ 17:30 - Үтүө кижээнэ! 6+ 18:00 - Саха сирэ 12+ 18:15 - Байанай 6+ 18:45 - Күнчээн 6+ 19:00 - Саха сирэ 12+ 19:15 - Эргимтэ 12+ 19:30 - Аал-луук мас 6+ 20:15 - Будем вместе 6+ 20:30 - Саха Сирэ-Якутия 12+ 21:00 - Биһикчээн 6+ 21:15 - Саха санаата 6+ 22:00 - #Советуем 6+ 22:15 - Үтүө кижээнэ! 6+ 22:45 - Илэбин таба тал 6+ 23:00 - Саха сирэ-Якутия 12+	07:00 - Дойдум дьоно (Олоон ТВ) 6+ 07:15 - Дойдум дьоно (Абый ТВ) 6+ 07:30 - Дойдум дьоно (Амма ТВ) 6+ 08:00 - ТВ-спорт: Быкалыырап бирийинигэр хапсаайа түһүлүгэ 6+ 09:00 - В кадр-республика (ТВ Томпо) 6+ 09:45 - Тьыһнаахтар умнубат сыллара 6+ 10:15 - В кадр-республика (Чароит ТВ) 6+ 10:45 - Айылыгы 6+ 11:45 - Истинг илдьит 0+ 12:30 - ТОК 6+ 13:30 - Саха сирэ. Күнтэн күн 12+ 14:15 - Олох үһүм, үйүм кэрчиктэрэ 6+ 14:45 - Дойдум дьоно (Олоон ТВ) 6+ 15:00 - Күнчээн 6+ 15:30 - Хотугу сулус 6+ 16:00 - ТВ-спорт 12+ 17:00 - Геван 6+ 17:30 - Охота и рыбалка в Якутии 6+ 18:00 - Аал-луук мас 6+ 18:30 - Истинг илдьит 0+ 19:15 - Сардаана 6+ 19:45 - Тьыһнаах дорвоон 6+ 20:30 - Якутия. День за днем 12+ 21:15 - Ис сүрэхтэн 6+ 22:15 - ТВ-спорт 6+ 22:30 - Кэниэр 6+	07:00 - Дойдум дьоно (Ньурба ТВ) 6+ 07:30 - Дойдум дьоно (Панорама ТВ) 6+ 08:00 - Дойдум дьоно (Майа ТВ) 6+ 08:30 - Хаҥаһаас хапсаайа 12+ 09:30 - В кадр-республика (Кобай ТВ) 6+ 09:45 - Ыраах-чугас аймахтарбыт 6+ 10:00 - Полярная звезда 6+ 10:45 - Будем вместе 6+ 11:00 - Аал-луук мас 6+ 11:45 - Истинг илдьит 0+ 12:30 - Кэл, олох, сэрбэргиниэх 6+ 13:30 - Якутия. День за днем 12+ 14:15 - Байанай 6+ 14:45 - Дойдум дьоно (Таатта ТВ) 6+ 15:00 - Күнчээн 6+ 15:30 - Хотугу сулус 6+ 16:00 - ТВ-спорт 12+ 17:00 - Геван 6+ 17:30 - Прогресс 6+ 18:00 - Уолан 0+ 18:15 - Күнчээнгэ эбэрдэ 0+ 18:30 - Истинг илдьит 0+ 19:15 - Кинозавод 6+ 20:00 - Вестник образования 6+ 20:15 - #Советуем 6+ 20:30 - Саха сирэ. Күнтэн күн 12+ 21:15 - Спорт-клуб 12+ 22:00 - Ыллыктар 6+

ТНТ	ТНТ	ТНТ	ТНТ	ТНТ	ТНТ	ТНТ
Понедельник, 29 февраля	Вторник, 1 марта	Среда, 2 марта	Четверг, 3 марта	Пятница, 4 марта	Суббота, 5 марта	Воскресенье, 6 марта
06.00 М/с «Черепашки-ниндзя» 12+	06.00 М/с «Черепашки-ниндзя» 12+	06.00 М/с «Черепашки-ниндзя» 12+	06.00 М/с «Черепашки-ниндзя» 12+	06.00 М/с «Черепашки-ниндзя» 12+	06.00, 06.30 Comedy Club. Exclusive 16+	06.00, 06.30 Comedy Club. Exclusive 16+
06.25 Т/с «Холостяк» 16+	06.25 Т/с «Холостяк» 16+	06.25 Т/с «Холостяк» 16+	06.25 Т/с «Холостяк» 16+	06.25 Т/с «Холостяк» 16+	07.00, 07.30 ТНТ. MIX 16+	07.00, 07.30 ТНТ. MIX 16+
08.00 Дом-2. Lite 16+	08.00 Дом-2. Lite 16+	08.00 Дом-2. Lite 16+	08.00 Дом-2. Lite 16+	08.00 Дом-2. Lite 16+	08.00, 08.30 Т/с «Сашатаня» 16+	08.00, 08.30 Т/с «Сашатаня» 16+
08.45 Битва экстрасенсов 16+	09.30 Битва экстрасенсов 16+	09.30 Битва экстрасенсов 16+	09.15 Битва экстрасенсов 16+	09.30 Школа ремонта 12+	09.00 Дом-2. Lite 16+	09.00 Дом-2. Lite 16+
10.20 Х/ф «Дивергент» 12+	11.00 Х/ф «Бармен» 16+	11.00 Х/ф «Молодожены» 12+	10.50 Х/ф «27 свалеб» 13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00, 17.30, 18.00, 18.30 Т/с «Универ» 16+	13.00, 13.30, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 20.00 Комеди Клуб 16+	10.00 Школа ремонта 12+	11.00 Подставка, если сможешь 16+
13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00, 17.30, 18.00, 18.30 Т/с «Ингерны» 16+	13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00, 17.30, 18.00, 18.30 Т/с «Сашатаня» 16+	13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00, 17.30, 18.00, 18.30 Т/с «Универ. Новая общага» 16+	19.00, 19.30 Т/с «Остров» 16+	18.00, 18.30 Комеди клуб. Лучшее 16+	11.00 Комеди Клуб. Лучшее 16+	12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 18.30 Комеди Клуб 16+
19.00, 19.30 Т/с «Остров» 16+	19.00, 19.30 Т/с «Остров» 16+	20.00 Х/ф «27 свалеб» 16+	22.20 Дом-2. Город любви 16+	19.00 Импровизация 16+	12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 18.30, 19.00, 20.00, 21.00 Comedy Woman 16+	19.00 Где логика? 16+
20.00 Х/ф «Бармен» 16+	20.00 Х/ф «Молодожены» 12+	22.20 Дом-2. Город любви 16+	23.20 Дом-2. После заката 16+	22.00 Дом-2. Город любви 16+	22.00 Дом-2. Город любви 16+	20.00 Большой Stand Up 11.Волы 16+
22.00 Дом-2. Город любви 16+	22.00 Дом-2. Город любви 16+	22.20 Дом-2. Город любви 16+	00.20 Х/ф «Грязная кампания за честные выборы» 16+	23.00 Дом-2. После заката 16+	23.00 Дом-2. После заката 16+	21.00 Stand Up 16+
23.00 Дом-2. После заката 16+	23.00 Дом-2. После заката 16+	23.20 Дом-2. После заката 16+	02.00 ТНТ-Club 16+	00.00 Не спать! 16+	00.30 Х/ф «Вулкан» 12+	22.00 Дом-2. Город любви 16+
00.00 Х/ф «Затерянные в космосе» 16+	00.00 Х/ф «Поллицейская академия» 16+	00.20 Х/ф «Простые вещи» 12+	02.05 Т/с «Никита-3» 16+	01.00 Х/ф «Война супругов Роуз» 12+	02.25 Т/с «Никита-3» 16+	23.00 Дом-2. После заката 16+
02.25 Т/с «Поллицейская академия» 16+	02.20 Т/с «Поллицейская академия» 16+	02.30 Т/с «Поллицейская академия» 16+	03.25 Т/с «Никита-3» 16+	03.20 Т/с «Никита-3» 16+	03.15 Т/с «Пригород-2» 16+	00.00 Х/ф «Далласский клуб покупателей» 18+
03.20 Т/с «Никита-3» 16+	03.15 Т/с «Никита-3» 16+	03.25 Т/с «Никита-3» 16+	03.20 Т/с «Стрела-3» 16+	04.10 Т/с «Пригород-2» 16+	03.45 Т/с «Стрела-3» 16+	02.25 Т/с «Никита-3» 16+
04.10 Т/с «Пригород-2» 16+	04.05 Т/с «Пригород-2» 16+	04.15 Т/с «Пригород-2» 16+	04.15 Т/с «Стрела-3» 16+	04.40 Женская лига. Лучшее 16+	04.30 Женская лига 16+	03.15 Т/с «Пригород-2» 16+
04.35 Т/с «Стрела-3» 16+	04.30 Т/с «Стрела-3» 16+	04.40 Т/с «Стрела-3» 16+	05.05 Т/с «Нашествие» 12+	05.00 Т/с «Пригород-3» 16+	05.00 Т/с «Пригород-3» 16+	03.40 Т/с «Стрела-3» 16+
05.25 Женская лига 16+	05.20 Женская лига 16+	05.30 Женская лига 16+		05.30 Т/с «Непригодные для свидания» 16+	05.30 Т/с «Непригодные для свидания» 16+	04.30 Женская лига 16+

НТВ	НТВ	НТВ	НТВ	НТВ	НТВ	НТВ
04.00 Т/с «Супруги» 16+	04.00 Т/с «Супруги» 16+	04.00 Т/с «Супруги» 16+	04.00 Т/с «Супруги» 16+	04.00 Т/с «Супруги» 16+	04.05 Хорошо там, где мы есть! 0+	04.05, 22.40 Т/с «Участковый» 16+
05.00 Новое утро	05.00 Новое утро	05.00 Новое утро	05.00 Новое утро	05.00 Новое утро	04.35, 23.00 «Участковый» 06.25 Смотр 0+	06.00 Центральное телевидение 16+
08.00 Т/с «Возвращение Мухтара» 16+	08.00 Т/с «Возвращение Мухтара» 16+	08.00 Т/с «Возвращение Мухтара» 16+	08.00 Т/с «Возвращение Мухтара» 16+	08.00 Т/с «Возвращение Мухтара» 16+	07.00, 09.00, 12.00, 15.00 Сегодня	07.00, 09.00, 12.00, 15.00 Сегодня
09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Сегодня	09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Сегодня	09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Сегодня	09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Сегодня	09.00, 12.00, 15.00, 18.00 Сегодня	07.15 Жилищная лотерея плюс 0+	07.15 Русское лото плюс 0+
09.20 Т/с «Свет и тень маяка» 16+	09.20 Т/с «Свет и тень маяка» 16+	09.20 Т/с «Свет и тень маяка» 16+	09.20 Т/с «Свет и тень маяка» 16+	09.20 Т/с «Свет и тень маяка» 16+	07.45 Готовим с Алексеем Зиминим 0+	07.50 Их правы 0+
11.00 Суд присяжных 16+	11.00 Суд присяжных 16+	11.00 Суд присяжных 16+	11.00 Суд присяжных 16+	11.00 Суд присяжных 16+	08.15 Кулинарный поединок 0+	08.25 Едим дома 0+
12.20 Чрезвычайное происшествие 16+	12.20 Чрезвычайное происшествие 16+	12.20 Чрезвычайное происшествие 16+	12.20 Чрезвычайное происшествие 16+	12.20 Чрезвычайное происшествие 16+	09.20 Главная дорога 10.00 «Еда живая и мёртвая»	09.20 Первая передача 16+
13.00, 15.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» 16+	14.00, 15.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» 16+	14.00, 15.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» 16+	14.00, 15.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» 16+	14.00, 15.20 Т/с «Улицы разбитых фонарей» 16+	10.55 Квартирный вопрос 12.20 Я худею 16+	10.00 Чудо техники 12+
17.00 Говорим и показываем 16+	17.00 Говорим и показываем 16+	17.00 Говорим и показываем 16+	17.00 Говорим и показываем 16+	17.00 Говорим и показываем 16+	13.20 Поедим, поедим! 14.10 Своя игра 0+	10.55 Дачный ответ 0+
18.40 Х/ф «Пасечник» 16+	18.40 Х/ф «Пасечник» 16+	18.40 Х/ф «Пасечник» 16+	18.40 Х/ф «Пасечник» 16+	18.40 Х/ф «Пасечник» 16+	15.20 Кодекс чести 17.00 Следствие вели...	12.20 Нашотребналзор 16+
20.35, 21.55 Т/с «Бомбила. Продолжение» 16+	20.35, 21.55 Т/с «Бомбила. Продолжение» 16+	20.35, 21.55 Т/с «Бомбила. Продолжение» 16+	20.35, 21.55 Т/с «Бомбила. Продолжение» 16+	20.35, 21.55 Т/с «Бомбила. Продолжение» 16+	18.00 Центральное телевидение 16+	13.20 Поедим, поедим! 0+
21.30 Итоги дня	21.30 Итоги дня	21.30 Итоги дня	21.30 Итоги дня	21.30 Итоги дня	19.00 Новые русские сенсации 16+	14.10 Своя игра 0+
23.00 Место встречи 16+	23.55 Т/с «Глухарь. Продолжение» 16+	23.55 Т/с «Глухарь. Продолжение» 16+	23.55 Т/с «Глухарь. Продолжение» 16+	23.55 Т/с «Глухарь. Продолжение» 16+	20.00 Ты не поверишь! 21.00 Х/ф «Сибиряк» 00.55 Победитель победителей 16+	15.20 Кодекс чести 17.00 Следствие вели...
00.00 Т/с «Глухарь. Продолжение» 16+	01.55 Главная дорога 16+	01.55 Квартирный вопрос 0+	01.55 Дачный ответ 0+	01.55 Дачный ответ 0+	01.50 Дикий мир 0+	18.00 Акценты недели 19.00 Х/ф «Чужое» 16+
01.55 Дикий мир 0+	02.30 Дикий мир 0+	03.00 Т/с «Контора» 16+	03.00 Т/с «Контора» 16+	03.00 Т/с «Контора» 16+	02.15 Т/с «Контора» 16+	00.35 ГРУ. Тайны военной разведки 16+
02.05 Т/с «Секретные поручения» 16+	03.00 Т/с «Контора» 16+					01.30 Дикий мир 0+

МАТЧ-ТВ	МАТЧ-ТВ	МАТЧ-ТВ	МАТЧ-ТВ	МАТЧ-ТВ	МАТЧ-ТВ	МАТЧ-ТВ
12.30 Д/с «Мама в игре»	12.30 Д/с «Мама в игре»	12.30 Д/с «Мама в игре»	12.30 Д/с «Мама в игре»	12.30 Д/с «Мама в игре»	12.30 Смешанные единоборства. BELLATOR. Прямая трансляция из США	12.30 Смешанные единоборства. UFC. Прямая трансляция из США
13.00, 15.00, 17.00, 19.05, 20.15, 23.00 Новости	13.00, 15.00, 16.00, 18.00, 19.05, 22.05, 03.10 Новости	13.00, 15.00, 16.05, 18.00, 22.00, 01.00 Новости	13.00, 15.00, 16.00, 18.05, 21.30, 00.05 Новости	13.00, 15.00, 16.00, 18.05, 21.30, 00.05 Новости	13.00, 14.00, 15.05, 16.10, 17.30, 21.00 Новости	14.00, 15.05, 20.10, 22.45, 00.25 Новости
13.05, 20.20, 23.05, 07.00 Все на Матч! Прямой эфир	13.05, 22.10, 03.15, 06.40 Все на Матч! Прямой эфир	13.05, 18.05, 01.05, 03.30, 07.00 Все на Матч! Прямой эфир	13.05, 18.15, 00.10, 07.00 Все на Матч! Прямой эфир	13.05, 18.15, 00.10, 07.00 Все на Матч! Прямой эфир	13.05 «Рожденные побеждать. Юрий Власов» 16+	14.05 Насерезно о футболе 12+
15.05 Ты можешь больше! 16.00 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Супергигант. Женщины. Прямая трансляция из Сочи	15.05 Ты можешь больше! 16.05 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Альпийская комбинация. Прямая трансляция из Сочи	16.10 «Вся правда про...» 16.25 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Команды. Прямая трансляция из Сочи	16.05 Насерезно о футболе 12+	16.05 Насерезно о футболе 12+	14.05 Насерезно о футболе 12+	15.10 Твои правила 12+
17.05 Биатлон. Чемпионат Европы. Масс-старт. Женщины. Трансляция из Тюмени	17.30 Анатомия спорта с Эдуардом Безугловым	17.30 Безумный спорт с Александром Пушным	17.05 Ты можешь больше! 16.05 Насерезно о футболе 12+	17.05 Ты можешь больше! 16.05 Насерезно о футболе 12+	15.10 Твои правила 12+	16.05 Биатлон. Чемпионат мира. Спринт. Мужчины. Трансляция из Норвегии
18.05 Биатлон. Чемпионат Европы. Масс-старт. Мужчины. Трансляция из Тюмени	18.05 Спортивный интерес 16+	19.00 Специальный репортаж «Абсолютная сила» 12+	17.05 Ты можешь больше! 16.05 Насерезно о футболе 12+	17.05 Ты можешь больше! 16.05 Насерезно о футболе 12+	16.15 Специальный репортаж «Абсолютная сила» 12+	17.50 Биатлон. Чемпионат мира. Спринт. Женщины. Трансляция из Норвегии
19.10 Дневник шейк-офф континентальной хоккейной лиги 12+	19.10 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Альпийская комбинация. Слалом. Мужчины. Прямая трансляция из Сочи	22.10 Несерезно о футболе 12+	19.00 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Слалом. Женщины. Прямая трансляция из Сочи	19.00 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Слалом. Женщины. Прямая трансляция из Сочи	16.30, 11.30 Лучшее в спорте 12+	19.40 Безумный спорт с Александром Пушным
21.00 Смешанные единоборства. BELLATOR 16+	20.10 Смешанные единоборства. Fight Nights. Мурад Мачаев против Александра Сарнавского 16+	22.10 Несерезно о футболе 12+	20.00 Великие моменты в спорте 12+	20.00 Великие моменты в спорте 12+	17.35, 21.05, 07.30 Все на Матч! Прямой эфир	20.15, 22.50, 06.30 Все на Матч! Прямой эфир
23.30 Д/с «Рожденные побеждать. Юрий Власов» 16+	22.55 Хоккей. КХЛ. Прямая трансляция 01.00 Футбол. Кубок России. «Краснодар» - «Терек» (Розный). Прямая трансляция	22.15 Куль тур 16+	20.30 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Слалом. Мужчины. Прямая трансляция из Сочи	20.30 Горнолыжный спорт. Чемпионат мира среди юниоров. Слалом. Мужчины. Прямая трансляция из Сочи	18.20 Дублер 12+	20.55 Баскетбол. Единая лига ВТБ. УНИКС (Казань) - ЦСКА. Прямая трансляция
00.30 Континентальный вечер 12+	03.40 Футбол. Кубок России. «Краснодар» - «Терек» (Розный). Прямая трансляция	22.45 Футбол. Кубок России. «Амкар» (Пермь) - «Динамо» (Москва). Прямая трансляция	21.35 Футбол. Чемпионат Англии. «Вест Хэм» - «Тоттенхэм» 12+	21.35 Футбол. Чемпионат Англии. «Вест Хэм» - «Тоттенхэм» 12+	18.50 Биатлон с Дмитрием Губерниевым	23.35 Биатлон. Чемпионат мира. Гонка преследования. Женщины. Прямая трансляция из Норвегии
01.25 Хоккей. КХЛ. Прямая трансляция	04.10 Все на футбол! 12+	04.25 Легендарные футбольные клубы. Ливерпуль 12+	23.35 Спортивные прорывы 12+	23.35 Спортивные прорывы 12+	19.20 Биатлон. Чемпионат мира. Спринт. Мужчины. Прямая трансляция из Норвегии	00.30 Конькобежный спорт. Чемпионат мира по многоборью. Трансляция из Германии
03.45 Д/с «Вся правда про...» 12+	04.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Вест Бромвич». Прямая трансляция	04.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция	00.55 Дублер 16+	00.55 Дублер 16+	20.05, 02.00 Реальный спорт 12+	01.10 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. «Краснодар» - «Зенит» (Санкт-Петербург). Прямая трансляция
03.55 Спортивный интерес 12+	04.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Вест Бромвич». Прямая трансляция	04.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция	01.25 Лучшая игра с мячом 01.55 Баскетбол. Евролига. Мужчины. «Химки» (Россия) - «Барселона» (Испания). Прямая трансляция	01.25 Лучшая игра с мячом 01.55 Баскетбол. Евролига. Мужчины. «Химки» (Россия) - «Барселона» (Испания). Прямая трансляция	21.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Тоттенхэм» - «Арсенал». Прямая трансляция	01.10 РОСГОССТРАХ Чемпионат России по футболу. ЦСКА - «Спартак» (Москва). Прямая трансляция
04.55 Футбол. Чемпионат Италии. «Фиорентина» - «Наполи». Прямая трансляция	04.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Вест Бромвич». Прямая трансляция	04.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция	02.45 Д/с «1+1» 16+	02.45 Д/с «1+1» 16+	22.35, 07.30 Д/ф «Другой футбол» 12+	03.30 После футбола с Георгием Черданцевым
07.45 Х/ф «Бодибилдер»	04.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Вест Бромвич». Прямая трансляция	04.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция	04.15 Все на футбол! 12+	04.15 Все на футбол! 12+	02.00 «Вся правда про...» 00.30 Куль тур 16+	04.25 Футбол. Чемпионат Испании. «Валенсия» - «Атлетико». Прямая трансляция
09.45 Д/ф «Балтийский нокаут» 16+	04.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Вест Бромвич». Прямая трансляция	04.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция	04.15 Все на футбол! 12+	04.15 Все на футбол! 12+	01.00 Все на футбол! 12+	07.15 «Сёрфер души» 09.30 Д/с «1+1» 16+
10.15 Х/ф «Нокаут» 12+	04.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Вест Бромвич». Прямая трансляция	04.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция	04.15 Все на футбол! 12+	04.15 Все на футбол! 12+	01.00 Все на футбол! 12+	10.15 Д/ф «Человек, которого не было» 12+
12.15 Февраль в истории спорта 12+	04.40 Футбол. Чемпионат Англии. «Лестер» - «Вест Бромвич». Прямая трансляция	04.55 Футбол. Чемпионат Англии. «Ливерпуль» - «Манчестер Сити». Прямая трансляция	04.15 Все на футбол! 12+	04.15 Все на футбол! 12+	01.00 Все на футбол! 12+	

Олунньу 16 күнүгэр Мүрүтээги уолаттар гимназияларыгар улуустаагы үөрэх управлениетин, Дүнсүн орто оскулатын уонна гимназия тэрийишлэринин Паука күнэ ытыгылына. Гимназия директора Ф.Ф.Татаринов: «Быйыл Паука күнүн саха бастакы сырдатааччыта, интеллигенцияны түмүт В.В.Никифоров-Күлүмнүүр ытык үбүлүйдээх сылыгар сыһыаран ытыгыбыт бэлэз түгэи. «Уоланнар» быйыл тэриллибинит 21-с сылбыт. Бүгүңү туругуна, 200 үөрэтииччилээхпит. Республика 6 улуунуттан, Дьокуускайтан, куорат кытыыларымтан оғолор үөрэтиилэр. Билиги кыһабыт 400-тэн тахса уолу олох кизэ аартыгар үктэтиирэн, үгүстэрэ үрдүк үөрэги бүтэрбиттэрэ, сорохторо үөрэнэ сылдьаллар. Оион Күлүмнүүр курдук саханы саха дэтэи үрдүктүк ааттатар үтүө-мааны дьон үүнэн-сайдан тахсыахтара дизи үлэли-хамсыы сылдьабыт», - дизи үөрүүдээх тэрэниһиһи аста.

Наука күнэ Күлүмнүүр төрөөбүтэ 150 сылыгар ананна

Салгыы улуус баһылыгы солбуйааччы М.В.Борисов тылы ылла. Киһи: «Күлүмнүүр төрөөбүтэ 150 сыллаах үбүлүйдүн бэлиэтиригэ былаан бырайыагынан оссо 2013 сыллаахха онорбуһут. СР Правительство, Ил Түмэн, министерстволар, үрдүкү тэрлэтэр корон-истэн, 100% ойооннор, былаан аасныт сыл ахсынны 25 күнүгэр биэргэммит. Онуоха сүдү киһибит үбүлүйдээх сылын чэрчитинэн барыта 400-тэн тахса мөлүйүөннээх үлэ барыахтаах, бара турар. Дүнсүнгэ оҕо эстетическэй киһинэ, улууснут киһиниэр элбэх хайысхалаах духуобунас киһиэ тутулуохтара. Ил Түмэн дьэитин иннигэр Күлүмнүүр нааматынныага туруорулуоҕа. Биһиги улууснут баай экспонаттаах музейлардаах. Онуоха история нэһилиэстэбэтин оссо кэнэтэргэ чинчийэр үлэлэр, научнай-практическай конференциялар ытыгылыаллар, киһигэ тахсыаҕа. Үөрэх управлениетигар улуус дьаһалтатын баһылыга А.В.Федотов 100 000 солкуобай суумалаах граны олохтоото. Учууталларга Күлүмнүүргэ аналлаах бастың урук күрэхтэ, Күлүмнүүр олоҕун үөрэтиигэ оскуолаларга корүү-конкурстар ытыгылыахтара. Кулун тутар 26 күнүгэр Дьокуускайга научнай-практическай конференция ытыгылыаҕа. Күлүмнүүр аатын бүтүн рес-

публика билиитигэр таһаарыы - биһиги, биер дойдулаахтарын, сорукнут!» - дизи эттигэ дохсун ытыгытаһынан добуһуолланна. Улуустаагы үөрэх управлениетин салайааччыта И.М.Тарская Паука күнэ Күлүмнүүр аатын кытары сибээстээхтик тэрлибитэ история биер кэрчигэ булаарын, бу общественной тэрэһин научнай уонна историческай олукартага олоҕуруун бэлиэтээтэ. «Улууснут учуонайдарынан, наука үлэһиттэринэн эмиз баай. Ол курдук, А.Д.Егоровынан, С.А.Егоровынан, В.Ф.Алданскайынан, Е.П.Жирковунан, З.В.Гоголевынан, Ю.Д.Петровунан, А.Н.Жирковунан, С.К.Колодезниковунан, И.С.Портнягынынан, И.И.Портнягынынан о.д.а. киһи туттабыт», - дизи эттигин түмүктээтэ. Наука күнүн ытык малдыгтарынан учуонайдар болохторо буолбута тэрэһин суолтатын үрлэттэ. Ол курдук, педагогическай наука кандидата С.Д.Солдатога, историческай наука кандидата П.П.Петров, А.И.Макарова, филологическай наука кандидата В.В.Винокурова, бодон учуонайдар Л.Т., В.Н.Ивановтар кыыстары С.В.Степанова кыттыны ылылар. Болох салайааччыта С.Д.Солдатога: «Үлэһэбит, олобут Уус Алдамнар кэлэн турарыттан үөрэбин, долгуйабын. Күлүмнүүр аата, кырдык, норуokka бил-

либитэ олох кылгас кэм буолла. Үһүэйэн эрэ курдук истэ-билэ сылдыбыһыт. А.Н.Жирков курдук учуонайдаах, депутаттаах булааммыт оссо аата ааттанна. Күлүмнүүр курдук киһибитин үйэтигэрбит олус суолталаах. Билигин Дүнсүн суола куһаҕан дэһэбит, оччолорго, туох даһаны сылдыбат түн тайҕа быһыгар тон буору тобулан тахсар нургуһун курдук, манньк чулурарын бэлиэтээтэ. «Улууснут тахсыбытын сөҕбүн. Күлүмнүүр 24 эрэ сааһыгар Дүнсүн улуунугар кулуба лаабыта. Бэйэтэ үн булан, алта хостоох оскуола дьэитин туттарбыта. Киһи соҕор эрэ. 1914 сыллаахха алын сүһүөх үөрэхтэһин молтоҕун этэн турар. Тылбааһынан дьарыктаммыта. Н.Н.Окоёмов үбүлүйдүн бэлиэтээһинигэ А.Н.Жирков бэрт үчүгэй ырыгыны онорбута. Бүгүн бу ытык аакка сүгүрүүтэ, бу күнүгэ кыттыһа кэлэрбитигэр бэл массынатын биердэ. Дьэ, бу курдук Күлүмнүүр аатын үйэтигэр кыттыһарыттан, чооруос тумесун да саҕа туһалаагы оноробуттан үөрэбин. Күлүмнүүр аата күн буолан күлүмнүүр, киһи курдук кэскили саҕар үтүө дьон таһытынар!» - дизи бодох аатыттан аан тылы эттэ. Салгыы историческай наука кандидата П.П.Петров Дьокуускай куорат билэр билигы мистэлэрин, В.В.Никифоров-Күлүмнүүр

сылдыбыт тэрлэтэлэрин медиа-презентациянан көрдөрөн кэрэхсэттэ. Пантелеймон Пантелеймонович лекциятыгар быһыгы хаартысканы көрдөрөн саҕалаата: «Бу дьэһэ 1906 сыллаахха тохсунньу 3 күнүгэр Күлүмнүүр суруйбут «Бэрт киһи Бэриэт Бэргэн» испиктээкилэ турбут. Онтон билигин Саха академическай театры быйыл тохсунньу 3 күнүгэр 110 сылын бэлиэтээтэ. Бу историческай чаччыны А.Н.Жирков туруорсан таһаарыта. Күлүмнүүр аата урут кэмгэр тоҕо тахсыбаҕай? 1928 сыллаахха олбүтүн кэнэ таһаарар, суруйар кутталааһынан буолуон сөп. Буржуазнай националист дьэһэтэрин сөн. Онтон 1966 сыллаахха Ф.Софронов историктары мунһан: «Саха интеллигенциятын түмүт, либеральной хамсааһына кыттыбыт киһибитин саналы хараһынан коруоҕун», - дизи. Онон ити сылтан аатын ааттыыр чинчийэр үлэлэр бардахтара. Бастакы президент М.Е.Николаев Күлүмнүүр төрөөбүт алааһыгар Нэрэликигэ кэлэ сылдыбыта, «чулуу киһи аатын тонунэрэһэххэ» дизи эһит. Онтон 2006 сыллаахха үбүлүйдээх сыла дьэ киһини бэлиэтэммит. Киһи куоракка - НПК, Дүнсүнгэ улахан ыһах буолбуттара. Дьокуускайга библиотекара мемориальной дуоскаҕа аатын суруйбуттара. Итинник саҕаламмыта үйэтиги

үрлэтэ. Күлүмнүүр оҕо эрдэһинэ абатынны сылдьан олус сохүт кириэһинитэн саҕалаан куоракка Залог оройуонугар турбут эр дьон гимназиятыгар үөрэммитин, 1910 с. мунһахтаабыт реальнай училищетын (билигин сэмнээ эр ордон турар), дьахтар тэн бырааптаһытыгар тыл эһит дьэитин - дьахталлар гимназияларын, «Куруһаага» баһаары, албакааттаабыт уокуруктаагы суутун дьэитин барытын кэпсээтэ. Кырдык даһаны, оччолорго мээһи киһи булан сылдыбат бэлиэ, киһи уораҕайдарыгар киһи кизитэ буолан сылдыбытын эргэ хаартыскалар кэпсээһинигэртин билибит. С.В.Степанова лекциятыгар Күлүмнүүр либеральной хамсааһын салайааччытын уонна саха интеллигенциятын түмүт бодон общественной лидер быһытынан наукаҕа дакаастаммытын кэпсээтэ. 1926 сыллаахха Ленинград куорат хаһыата киһини саха норуотун профессорын быһытынан суруйбут эбит. Сахыа Васильевна Күлүмнүүргэ дьоҕус киһигэ таһаартарбыт. Аны билигин иккис тахсыыга толору буолуобун эттэ. Киһигэ үбүлүйдээх сылыгар аам ыйыгар күүтүлэр. Историческай наука кандидата А.И.Макарова эбиэт кэннитэн историк учууталларга бэрт туһалаах, хатыламмат интэриэһинэй семинары ыһыгытын тоһоҕолоон

бэлиэтибин. Паука күнүн кыттыһаахтара, учуонайдар Дүнсүнгэ музей директорга - Күлүмнүүр үөрэтэр М.И.Ховрова, улуус историктын музейы (З.М.Белолобская), киһинэммит библиотека тиһигэ (В.Н.Окоёмов) туруорбут В.В.Никифоров олоҕун, үлэтин кэпсир быыстапканы эспирдир, сонун матырыяаллары булан үөрдүлэр. Мария Ивановна үөрэтииччилэргэ викторина ытта. Онон 1 мистэни Коля Аргунов («Уолан»), 2, 3 мистэлэри эмиз «Уоланнар» Героргий Охлопков, Егор Захаров үлэһинилэр. 4 мистэһэ Найахыттан Оля Мухина таһыста. Күлүмнүүр туһунан үксүбүт даһаны билбэтэхпитин билэн, истибэтэхпитин истэн тардыстыбыт.

Ульяна БУРДИНА, журналист.

Күлүмнүүр төрөөбүт дойдугар Дүндүгэ 1962 сылтан оскуола иһинэн үлэлиир кыраайы үөрэтэр музейга улуу биер дойдулааһыт олоҕун, үлэтин сырдатар документальной матырыяаллар, хаартыскалар, киһигэлэр, аһыах да буоллар дьэһэтээһи мала мунһулан, хараллан тураллар. Үгүс отто - 2004 сылга дьэри музейы салайан үлэһипит И.Д.Стрекаловскай Күлүмнүүр төрөөбүтэ 125 сылын бэлиэтээһин кэмнэриттэн ыла мусуэт сыралаах, сыаллаах үлэтин түмүгэ. Музей биер улахан хоһо Күлүмнүүргэ ананан турар. Бу саала сыаналаах докумуона - Күлүмнүүр төрдүн ууһун, колүонэтин көрдөрөр таблица. Таблицаны Дмитрий Ильич Федоров, Яков Иванович Гоголев онорон бэлэхтээбиттэр. Манна үс истэһилээ 70-ча хаартыскалаах быыстапка улуу киһи олоҕун, үлэтин түһүнэрэн кэспир, олоҕун тиһэх сылларын сырдатар. Бу хаартыскалар куопуһаларын музейга Күлүмнүүр хос сизэ Альбина Федорова Никифорова кэргэнэ фотокорреспондент Артур Ильич Винокуров (Илья Чабьыҕан уола) бэлэхтээбиттэрэ сылларын, теманан

Саха норуота сайдарын туһугар үгүс орттээх үтүө тыһынаах, дириц ис хоһоонноох үлэни ыһытты уһуллуктаах общественной-политической деятель, бастакы үөрэхтээх саха дьонун бас-көс туттар киһитэ, саха литературатын сырдатааччыларыттан биердэстэрэ, тылбаасчыт, кыраайы үөрэтээччи, драматург, суруйааччы, суруналыыс, учуонай В.В.Никифоров-Күлүмнүүр быйыл ыам ыйын 18 күнүгэр төрөөбүтэ 150 сыла туолар. Ол сизинэн араас таһымнаах тэрэһиниэр сагаланылар. Олорбут олоҕо, үлэтэ, үтүөтэ үйэтиһиллэ, ааттаныа.

Дүнсүн кыраайы үөрэтэр музейыгар Күлүмнүүр саалата

араарыллар матырыяал буолан тураллар. Василий Васильевич үбүлүйдээх сылларын араас таһымнаах тэрэһиниэрин сырдатар уонна аймах дьонун туһу-

нан хаартыскалар политсыһылынай доҕотторун, биергэ үлэһэбит, үөрэммит табаарыстарын кытары көрдөрүлүлэр. Күлүмнүүр улахан убайа Константин торуттээх портретист-художник Григорий Григорьевич Никифоров уруһуйдаабыт Василий Васильевич кэргэнэ Варвара Алексеевна, оҕолорун, аймахтарын портреттара бааллар. В.В.Никифоров-Күлүмнүүр олоҕун, үлэтин үөрэпит, ырыһыт уһуллукчу үтүөлээх дьон И.С.Клиорина, И.Е.Федосеев-Доосо, Н.З.Копырин, С.И.Ковлеков, Е.Е.Алексеев киһигэлэрэ, гуманитарнай институт таһаарыылара төрөөбүтэ 125 сылыттан саҕалаан хаһыаттарга, сурунаалларга тахсыбыт ыстатыйалар хараллан тураллар. Саамай сыаналаах матырыяаллар

рынан И.С.Клиорина, И.Д.Стрекаловскай, Ираида Самоновна «Илин» сурунаалга таһаартарбыт «В.В.Никифоров - наш современник» ыстатыйатын куопуһага, ону таһынан В.В.Никифоров «Где находят якуты каменные орудия и какие ему придают значение», «Путевые заметки», А.М.Свирицкай «Тюрьма» пьесатын, Неведов үлэтин тылбаастааһынын уонна да атын докумуоннар куопуһалара буолаллар. Маны таһынан В.В.Никифоров тус бэйэтин малыттан Дүндүгэ олоҕор аймаҕа Е.И.Сивцева биэрбит сиздэрэи оһоһуулаах киһигэ ууар ыскааба, П.А.Гоголев дьэһ кэргэнэ биэрбит уола Валериан сыһыт мас ороно, слон аһыгыттан оһоһуулаах саахыматын үрүң, харуфуралара бааллар. Манна баар матырыяаллар Кү-

лүмнүүр олоҕун үөрэтэр дьонноҕо кэмэ буолуохтара. Быйылгы үбүлүйдээх сылга музей «Клиорина И.С.», «Сырдык аатын үйэтиһиптэр», «В.В.Никифоров үбүлүйдээх сыллара», «В.В.Никифоров доҕотторо - саха бастакы үөрэхтээх дьонун чулуулара» дизи ааттаах быыстапкалары туруоруоҕа. Музей - төрөөбүт сир историктын түмэр, сырдатар, колүонэлэри ситимниир киһи дьэ. Быйылгы үбүлүйдээх сылга музей уһаайбатыгар ор сылларга баҕа санаа буолбут В.В.Никифоров аатынан оҕону эс-

тетическэй оттүгүн иитэр духуобунас киһини тутуу саҕаланна. Онон Дүнсүн музейын көрдөрөр матырыяаллара сахаттан бастакынан Россияга дьэри билибит дириң ойдоох, киһи билиилээх общественной деятель олоҕо, үлэтэ, төрөөбүт дойдутун, норуотун туһугар сырдык ыра санаата Саха сирин, төрөөбүт Дүнсүн историктыгар киһин колүонэттэн колүонэһэ аата ааттана, норуотугар онорбут үтүөгэ ахтыла турарыгар холубур буолар. М.И.ХОВРОВА, Дүнсүн кыраайы үөрэтэр музейын үлэһитэ.

Хаһыат рекламага аналлаах бээтинсэтээги сыһыарыыта

КРЕДИТНЫЙ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ КООПЕРАТИВ «ААРТЫКЭКСПРЕСКРЕДИТ»

ВЕСНА ИДЕТ!
АКЦИЯ

«Солнечные подарки ВСЕМ!»
при оформлении договора
на приумножение личных сбережений.

10 ЛЕТ
ВМЕСТЕ С ВАМИ!

Условия участия в Акции:
Участниками Акции (по выбору – Участники) являются все клиенты, оформившие новый договор личных сбережений или пополнявшие счет действующего договора по договору займа (вклады в кооператив на период действия Акции на сумму от 50 000 (пятидесяти) тысяч рублей и более.

Участники Акции т.е. инвесторы, оформившие договор ЛС на сумму от 50 000 и более рублей автоматически становятся Участниками Акции.

По акции каждому клиенту после подписания договора и внесения денежных средств в кассу КПК выдается подарок – бытовая техника стоимостью от 2000 до 10 000 рублей (Миксер, телевизор, мультиварка, планшеты, смарт-ТВ и т.д.). Количество подарков ограничено одним подарком – один договор (дополнительные). Подарок по Акции выдается за каждый индивидуально взятый договор (дополнительно – в случае если по окончании действующего договора). Сумма от 50 000р и выше. Срок от 3х месяцев. %-я ставка составляет 23% годовых.

На правах рекламы

с. Борогонцы, ул. Ленина, д. 42 (2 этаж) оф. 14. Тел. 42-967, 8-800-100-36-99

АТЫЫЛАНАР
Квартира
Борогонно толору хааччыллылаах квартира.
Тел.: 89142289818, 89141045181.

Борогонно Лонгинов ул. 76 №-гэр 8*7 иһинээх, киинтэн ититиһлээх, икки боксалаах гаражтаах, 15,2 иһинээх уһаайбалаах дьиэ.
Тел. 89644164874.

Однокомнатную благоустроенную квартиру в деревенном доме 41 кв.м. в г. Якутске.
Тел. 89644213182.

Борогонно Окосмов ул. 73 №-гэр толору хааччыллылаах дьиэ.
Тел. 89644163881.

2-хкомнатную квартиру в блочном доме в районе областной больницы в г. Якутске. Теплый гараж во дворе, 3-хкомнатную в КПД в центре.
Тел. 89142253942.

Техника
2013 с. үчүгэй туруктаах «УАЗ» охотник атыыланар эбэтэр сүүрү сылдьар инномаркага атастаһабын.
Тел. 89142736555.

Кыһынныга бэлэмниһилибит 1993 с., докумуоннаах сүүрү сылдьар «Жигули-ВАЗ 06».
Тел. 89141047025, 89841191832, 42-724.

«УАЗ» 2012 с. массыына атыыланар эбэтэр атастаһабыт. Сага инномарка массыына радиатора 5 тыһ. солк. атыыланар («Пробокс» барсар).
Тел. 89142984034.

Билсиг: редакция кассатыгар сага кинигэлэр

- Оболоорбут барасатарга:
 - Ово сыһыатын толкуйдууругар аналлаах А.Аччыгыя «Тоҕус төгүл тоҕо?».
 - Билигин кинигэлэр уонна илиитинэн дьобура сайдарыгар «Обону сайыһыгар кинигэ».
 - Нууччалык, сахалык тылынан остуол оонньуулаах «Эрбэк-Сэрбэк».
 - Түргэнник ааҕарга М.К.Потанова. Сүһүөхтэн аабы.
- Саха омук историятыгар аналлаах:
 - Мандар Уус этиитилээх Саха быһаҕа.
 - Алаас - саха норуотун биһигэ.
 - Сахалык таба суруйуу тылдьыта.
 - Тыл оонньуута.
 - Дьэз тутуута.
 - Улахан дьон ааҕарыгар:
 - Г.Нельбисова «Эн миэхэ соботоххун».
 - Дьиктилээхтэр, дьиһэлээхтэр.
 - Ичигэстик таҥна сырыт.

«Тойота-Суксид» 4ВД 2005 г.в. срочно за 300 т.рб.
Тел. 89241716749.

Продаю диски на «УАЗ» «штамповка» на 16 черного цвета 4 штук.
Тел. 89644251060.

Араас
Борогонно 7x8 дьиһлээх уонна икки боксалаах гаражтаах уһаайба. Эбэтэр эһиги варианттарыт.
Тел.: 89142659995.

Миэстэнэн эмис убаһа этэ.
Тел. 89142652490.

Дьэзэ, гаражка соптоох отоһление уонна баанньык оһохторо.
Тел.: 89142962945, 89141025074.

Сибииһиһэ, убаһа, биз этэрэ, убаһа, иһэ, биз иһэ, куулуһан собо.
Тел.: 89245905813.

Талкы.
Тел. 89644150984.

Рулоннамыт зеленка.
Тел. 89142736555.

Отон.
Тел. 89142347875.

Сибииһиһэ иһэ.
Тел. 89245905813.

6 м., 8 м. лафет мас.
Тел. 89618691521.

Чуоһур дьүһүннээх, 4 саастаах атыр соһобос атыыланар.
Тел. 89679125751.

55 устука 5 м. уһуннаах, 15 см халыһнаах лафет (тиит).
Тел. 89142615191.

Кураанах, инчэһэй булкаас отку мас 4000 солк.
Тел. 89142671593.

15 куул хортуһуһу.
Тел. 89244688530.

10 устука тыс 3000 солк.
Тел. 89142929508.

Бэс хаптаһын.
Тел. 89644151367.

АТЫЫЛАҤАБЫТ
Борогонно, Мындабаҕа, Радиотумулга уһаайба.
Тел. 89247624697.

АТАСТАҤАБЫТ
Биз саастаах атыр сыһыны бизэ атастаһабын эбэтэр атыылыбыт.
Тел. 89248712248, 89142416762.

ОНО ОГОРОБУТ
Мүрү алаас иһигэр мас хайтаһын, дьэз ис-тас үлэтин үлэһиһин.
Тел. 89627366953 эбэтэр ватсап.

Таба тыһын имитэһин.
Тел. 89243676892.

Иистэнэр массыыһаны оноробун, ыраастыһын, настройкалыһын.
Тел. 89243602410, 89644282262.

КУОРТАМНАНАР
Киинтэн ититиллэр квартираҕа хос.
Тел. 89141040805.

Денежный ПОТОК **ВЫДАЕМ ЗАЙМЫ ПРИНИМАЕМ СБЕРЕЖЕНИЯ ДО 26% ГОДОВЫХ**

До 100000 рублей с одним поручителем
Пенсионерам до 150000 рублей БЕЗ ПОРУЧИТЕЛЯ
Проценты уменьшаются ежемесячно
Быстрое принятие решений и выдача займа в течении одного дня
Возможность досрочного погашения без штрафных санкций
Сроки займов от 1 мес до 3 лет, ставка 66% годовых

с.Борогонцы, ул.Ленина 42, пн-пт с 9-00 - 18-00, обед 13-00 - 14-00
Телефоны: (41161)4-23-93, 8-967-624-63-86, 8-914-264-78-45

ООО МФО "Денежный поток". ОГРН №1131447013390. Свидетельство Банка России о внесении в государственный реестр МФО за №651303698004292. Полные условия по месту нахождения МФО.

На правах рекламы

Только для членов СКПК "Ссудо-Сберегательный Союз". Реклама.

ССУДО-СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЙ СОЮЗ

ПЕНСИОННАЯ ПРОГРАММА НАКОПЛЕНИЯ

■ ГИБКИЕ СРОКИ ■ СТАВКИ ДО 17% ГОДОВЫХ
■ ВОЗМОЖНОСТЬ ПОПОЛНЕНИЯ И СНЯТИЯ ПРОЦЕНТОВ ЕЖЕМЕСЯЧНО

с. Борогонцы ул. Ленина 46/1, тел 42-296, 8924-590-9656, 8924-594-1111 (WhatsApp).

На правах рекламы

«МУРҮ САҤАРБАТА» АПХ АУ
ПОЛИГРАФИЯ
бородууксуйатын араас көрүһнэригэр удамыр сыһаһа сакаас ылар

– кинигэ, брошюра, буклет
(тексти талык, көһнөрүү, корректура, сымнаҕас, кытаанах переплет, хаартыскаларынан кизгэтиһи)

– эһэрдэ сурук, грамота, диплом
(араас өһнөөх көмүс дуйдаах сурук, ламинирование, дизайнерскай кумлаағы, кытаанах переплет)

– халандаар, визитка, дастабырыанһа
(араас кээһидээх, өһнөөх, кизгэтиһилээх)

– бланк, листовка о.д.а.
– докумуонна хаартыскага түһэрэбит (3x4-тээх, паспорт, загранпаспорт)

Билиги аадырыһыт!
Бороһон сэл., Ленин аат. ул. 34/1 №-дээх дьиэһэ.

На правах рекламы

Аах, сэрээ, туһан

Ойуур фондатыгар баар оттуур сири бэйэ аатыгар ототторуу

Элбэх киһи Уус-Алдан ойуурун хаһаайыстыбатын тэрилтэтигэр ойуур фондатын сиригэр баар оттуур ходоһаны хайдах гынан докумуонун оҕотторон бэйэтин кэтэх хаһаайыстыбатын тэрилтэтигэр ыларан туһунан ыйытарыйан, кылгастык быһааран биэрэбин.

Ойуур фондатыгар баар оттуур ходоһа, чааһынай киһи барыс таһаарыммат буолабына босхо бэриллэр. Ол гынан баран ол сири ыларга Саха Оросунуу бүлүкэтин ойуурга сыһыаннаһыларын департаментыгар сайабылыанна суруйан түһэрэбит. Ону таһынан «Якутлесресурс» эбэтэр «Рослесинфорг» дигэн анал тэрилтэлэргэ ылымнаах сиргитигэр бырайыак ототтороҕут (проект лесного участка), департаментна биһиргэттэрэбит. Ону кытта анал тэрилтэлэргэ межевой былаан, кадастровый учуокка туруоран, кадастровый нааснар ототтороҕут. Ити этилибит докумуоннарытын анал тэрилтэлэргэ бэйэлэрэ бысыныт сыаналарыгар онороллор. Сыаналарын бэйэлэригэр туоһулаһааххытын наада.

Бырайыаккытын, кадастровый нааспарытын, межевой былаангытын туһунан

туһан эмиз ойуур департаментыгар тийээн сири биэрэлэригэр дуогабардаһабыт. Ситиспит докумуоннарытын уонна дуогабаргытын барытын туһунан регистрацияланналар. Илдьэн регистрациялаһабыт. Үүтэниэхтэр үүтэнигин ойуур фондатын сиригэр турар буолабына эмиз үөһэ этилибит докумуоннары барытын ситиһэбит. Уратыта дигэн, аренда ылааччы хайаан да ИИ буолуохтаах, ону таһынан ойууру туһанын бырайыагын (проект освоения лесов) ототтороҕут, арендаҕыт сый аайы толобурдэх буолар.

Ойуур фондатын сир чааһынай бас билигэ бэриллибэт.

А.ГОТОВЦЕВ.
Уус-Алдан ойуурун хаһаайыстыбатын салайааччытын солбуйааччы.

Кыһалҕа быһаарылларыгар эрэнэбит

Кырдыаҕастарга, сааһыран эрэр уонна доруобуйаларынан хааччахтаах дьонго кэли-барыы, араас тэрээһиннэргэ кытты күннэртэ ыраан иһэрин биэр бэйэм бэркэ билэбин. Ол да буоллар, ханна баҕар саастаах дьон, инбэлииттэр нэһилииттэрин иһигэр буолар күрэхтэһиилэргэ, араас тэрээһиннэргэ кохтоохтук кытта сатыылар, спордуна да дьарыктаналлар. Ону тэҥэ, ханна даҕаны аныгы эмэхситтэр сааһырдьыт дьибэттэр, иһигэрэ-тэриинэ түмсүү тэриинэ иһитэнэллэр даҕаны, ылыылар, үгүкүүдүүлэр.

Элэр колупонни ол дьарыктарыгар үөрэтэллэр-такайаллар. Оһо барыгыгар үкүсүгэр кулуун дьибэт мустабыт эбээт. Маныаха тыа сиригэр сыһыалаг киһинэригэр сылаас туалет суоҕа тустаах дьонго кыһалҕа буолар. Биһиэхэ, Дүңсүгүгэ, эмиз баар костүү. Оһо эһи эгэхһинэ, олохтоох балыһаларга да оһук кыһалҕа баар. Мин бу боһуруоһу хас да сыһылаһыга оһоһор Н.И.Дегтярев (оччолорго министр этэ) кэлэ сырыттабына туруорса сылдыһыт баһыахпын. Оһоһо киһи ити кыһалҕа быһаарыллан сон дигэн дьон-һоруот орто

тугар эрэннэрбитэ. Оһубут күн бүгүнүгэр дигэр быһаарыллыбата. Холобурдаан эттэхһинэ, Дүңсүгүгэ «Дүңдү» сыһыалаг киһинэргэ араас таһымнаах тэрээһин боһо ыһытылар, оһоһо бу кыһалҕа ордуһа ыраахтан-чуҕастан оһоһола үөрнүүччүлэрэ, оһо саалды иһитилүүччүлэрэ кэллэхтэригэр күөрэйэн таһсааччы. Оһоһо, нэһилиэк кырдыаҕастар, инбэлииттэр ааһарыттан бу кыһалҕаны олохтоохтор үөрэ-кото талбыт, биһиргэһит элэр эскииллэх баһылыкпыт Ивамар Иванович Соловьев уонна баһылыгы солбуйааччы

Варвара ПРИБЫЛЫХ,
оһо. корр.
Дүңсүгү.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- күндү табаарыстарыгар Анна, Василий Гуляевтарга, оһолоругар, сизинэригэр, Анна Михайловна биһигэ торообут балта **КОИДРАТЬЕВА Фекла Михайловна** бу дьыл олунньу 21 күнүгэр ырахан ырыгыттан соһумардык олбүтүнэ табаарыстара Лукиннар, Свешниковтар, Пестряковтар, Рожиннар, Стручкова, Гоголева;
- истинник саныыр балгылар, эһийдэрэ Найахы нэһилииттэригэр тороһтэх Дьокуускай куорат олохтоһо **КОИДРАТЬЕВА Фекла Михайловна** ырахан ырыгыттан олбүтүнэ оһолоругар, сизинэригэр, биһигэ торообуттэригэр, бары чуҕас аймахтарыгар бааһаһаһтан Пособтар, Бороһонгон Илларионовтар, Александра Гаврильевна Готовцева.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- күндүгүк саныыр балгылар, эһийдэрэ **АРСЕНТЬЕВА Анастасия Тарасовна** олунньу 23 күнүгэр соһумардык олбүтүнэ биһигэ торообуттэригэр, аймахтарыгар, доһотторугар Бороһонгон Бурцевтар, Сыырдаахтан Румянцевтар, Хаһастан Стручковтар дьибэ кэргэттэрэ.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- Бэрт-Уһун нэһилииттэригэр тороһтэх Дьокуускай куорат олохтоһо **ОХЛОПКОВА Людмила Петровна** хомолтоһоһтук олбүтүнэ кийииттэригэр, саһастарыгар, оһону эһи үөрэхтэһин киһини методийыгар Матвеева Галина Петровна, биһигэ торообуттэригэр, чуҕас дьонугар Бороһонгон Е.Сыроватская, Дьокуускайтан В.Сыроватская, Дүңсүгүтэн Алексеевтар, Николаевтар, Исаковтар;
- биһигэ үөрэнэр табаарыстарыгар Охлопков Айсенна, аһатыгар Иван Ивановичка, биһигэ торообуттэригэр таһталлаах иһэлэрэ **ОХЛОПКОВА Людмила Петровна** олбүтүнэ Мүрүгэһи уолаһтар гимназияларын 6 «б» кылаһын куратора Е.Е.Аммосов, биһигэ үөрэнэр доһотторо, тороһнуттэрэ;
- күндүгүк саныыр биһигэ үөрэммит дьүөгэлэрэ **ОХЛОПКОВА Людмила Петровна** олбүтүнэ оһолоругар, сизинэригэр Сыырдаах орто оһуоһаһын 1990 с. выпускниктара;
- үөрэһит оһолоругар, биһигэ үөрэммит табаарыстарыгар Охлопкова Валыда, биһигэ торообуттэригэр, аймахтарыгар таһтыыр иһэлэрэ **ОХЛОПКОВА Людмила Петровна** эмискэ соһумардык олбүтүнэ Мүрү 2-с №-дэх орто оһуоһаһын 2014 с. выпускниктара, кылаас салайааччылары М.Д.Атласова, С.В.Бурцева.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- биһигэ үөрэммит убаастыыр доһордоһо **КОНЫРИН Степан Семенович** соһумардык олбүтүнэ биһигэ аһтыһыт табаарыстарыгар, аймахтарыгар Дүңсүгү орто оһуоһаһын 1969 с. выпускниктара.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- улуустаһы үөрэх управлениһа, үөрэх үлэһиттэрин иһэлэх соһуһон комитетэ Мүрүгэһи «Сарыал» оһо тэриэлтэһи педагогическай үлэ ветерана **КЫЧКИНА Айна Николаевна** ырахан ырыгыттан олбүтүнэ.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- улуустаһы үөрэх управлениһа, үөрэх үлэһиттэрин иһэлэх соһуһон комитетэ Түһүлэхтэһи «Кэскил» оһо тэриэлтэһи иһитүүччүлэригэр Виһоукурова Робертина Плателеймоновна күтүгэ, кыһыгар Полина Захаровна таһтыыр күргэһи **АТЛАСОВ Вячеслав Александрович** элэр сааһыгар ырахан ырыгыттан олбүтүнэ.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- мелиорация управлениһын Мүрүгэһи филиалын салаһаһа РФ үтүөлүк мелиоратора, улахан массыһа соһуһара, мелиорация үлэһиттэригэр уһун сылларыга ситиһиллэхтук үлэһиттэригэр **СИВЦЕВ Андрей Андреевич** соһумардык олбүтүнэ күргэһигэр, чуҕас дьонугар, аймахтарыгар;
- уһун сылларыга биһигэ үлэһиттэригэр убаастыыр дьүөгэлэригэр Сивцева Раиса Дмитриевна таһталлаах күргэһи, кыһыгар Светаһа аһата, сизинэригэр Миленаһа эһэтэ үлэ ветерана, РФ мелиорацияһын үтүөлүк үлэһиттэригэр **СИВЦЕВ Андрей Андреевич** соһумардык олбүтүнэ Л.И.Пафанайлова, Е.В.А.Карамзина, В.И.Гоголева, М.М.Афанасьева, Р.В.Бочкарева;

- «Мүрү нэһилигэ» МТ дьаһалтатта, депутаттарын Сэбиэтэ Мындааба боһуоһтэһи олохтоһо, РФ мелиорацияһын үтүөлүк үлэһиттэригэр, «Үлэһэ кыһыһын иһин» мэһтээ кавалера, Мүрү олохтоох сэбитэһи XV-с ыһырыһын депутатта, үлэ ветерана, оройуон хас да төгүһтэх чемпион соһуһара **СИВЦЕВ Андрей Андреевич** ырахан ырыгыттан соһумардык олбүтүнэ күргэһигэр Раиса Дмитриевна, кыһыгар, күтүгүгэр, сизинэригэр, аймахтарыгар, табаарыстарыгар;
- убаастыыр биһигэ үлэһиттэригэр коллегалара, үлэ ветерана, коммунистическай үлэ уларһиһа, «Килбизинэһэ үлэһит иһин» мэһтээ хаһаайыһа, Россия үтүөлүк мелиоратора **СИВЦЕВ Андрей Андреевич** ырахан ырыгыттан соһуһу олбүтүнэ күргэһигэр Раиса Дмитриевна, кыһыгар Светланаһа, сизинэригэр Миленаһа, бары аймахтарыгар мелиорация ИМК-гар биһигэ үлэһиттэригэр коллегалара.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- Таһа орто оһуоһаһын коллектива Тинт-Арыы нэһилигэһи бочуоттаах олохтоһо, тыһыл, үлэ ветерана **КОНСТАНТИНОВ Дмитрий Гаврильевич** олбүтүнэ оһолоругар, сизинэригэр, аймахтарыгар;
- аһын сүһүөх кылааска үөрэһиттэригэр учууһалларыгар Анна Дмитриевна, киһи дьибэ күргэһигэр аһата, эһэлэрэ **КОНСТАНТИНОВ Дмитрий Гаврильевич** олбүтүнэ Таһа орто оһуоһаһын 2006 с. выпускниктара, тороһнуттэрэ;

- үлэ, тыһыл ветерана, Таһа боһуоһтэһи олохтоһо, Тинт-Арыы нэһилигэһи бочуоттаах олохтоһо **КОНСТАНТИНОВ Дмитрий Гаврильевич** 85 сааһыгар уһун, ырахан ырыгыттан олбүтүнэ оһолоругар, сизинэригэр киһилэр дьибэ күргэһиттэригэр Бережневтар, Абрамовтар дьибэ күргэһиттэрэ.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- биһигэ үөрэнэр табаарыстарыгар, үөрэнүүччүлэригэр Айыһаһа, эһийиһигэр Алһаһа, иһэлэригэр Айһалина Васильевна таһтыыр аһалара **РОЖИН Николай Петрович** соһумардык олбүтүнэ Мүрү 1-гы №-дэх орто оһуоһаһын I «в» кылаһын салайааччыта Е.С.Парникова, тороһнуттэрэ;
- улуустаһы киһинэммит балыһа администрацията, коллектива, профкома биһигэ үлэһит коллегаларыгар киһи балыһа полкчиһиһаһын сизистэригэр Сивцева Айһалина Васильевна, Сыырдаах учаһтаһаһы балыһаһын биһэлэригэр Платонова Анжелика Георгиевна таһтыыр аһалара, эһэлэрэ **РОЖИН Николай Петрович** маһдан олбүтүнэ биһигэ торообуттэригэр, аймахтарыгар, сизинэригэр, бары билэр дьонугар.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- биһигэ үлэһиттэригэр күндү дьүөгэлэрэ, табаарыстара, доруобуйа харыһаһыһын туйгуһа **АРСЕНТЬЕВА Анастасия Тарасовна** соһуһу, оһу хомолтоһоһтук ырахан ырыгыттан олбүтүнэ биһигэ торообуттэригэр, чуҕас аймахтарыгар, дьүөгэлэригэр, билэр дьонугар биһигэ үлэһиттэригэр лаборатория коллектива Е.Е.Пестрова, П.И.Бурцева, П.Г.Рублева;

- күтүгүгэр, Найахы нэһилигэһи олохтоһоһор Арсенция Тимофей Тарасовичка, балыларыгар Арсенция Лариса Константиновна күндүгүк саныыр балгылар **АРСЕНТЬЕВА Анастасия Тарасовна** эмискэ хомолтоһоһтук олбүтүнэ В.К., А.И.Егоровтар, И.И., П.А.Аманатовтар, П.К.Егоровтар дьибэ күргэһиттэрэ;
- таһтыыр балта, эһийдэрэ, истинник саныыр дьүөгэлэрэ, улуустаһы клиничко-диагностическай лаборатория фельдшер-лаборана, доруобуйа харыһаһыһын туйгуһа **АРСЕНТЬЕВА Анастасия Тарасовна** элэр сааһыгар ырахан ырыгыттан соһумардык олбүтүнэ биһигэ торообуттэригэр, киһилэр дьибэ күргэһиттэригэр, аймахтарыгар эһийэ Людмила Елегиева, Тая, Тублен Ачитьевтар, Бороһонгон Афанасьевтар, Гороховтар;
- улуустаһы киһинэммит балыһа администрацията, коллектива, профкома ор сылларыга Найахы учаһтаһаһы балыһаһыгар, улуустаһы киһинэммит лабораторията лабораторияһын үлэһиттэригэр коллегалара, СР доруобуйаһын харыһаһыһын туйгуһа **АРСЕНТЬЕВА Анастасия Тарасовна** соһуһу олбүтүнэ биһигэ торообуттэригэр, аймахтарыгар.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- «Суотту нэһилигэ» олохтоох бэйэһи салайыһы дьаһалтатта, обществениһа нэһилик олохтоһо, СР доруобуйаһын харыһаһыһын туйгуһа, үлэ ветерана, сэрби сыһын оһото **УШНИЦКАЯ Мария Петровна** уһун, ырахан ырыгыттан олбүтүнэ кыһыгар Акулина Михайловна, сизинэригэр, бары аймахтарыгар, чуҕас дьонугар.

Кутурҕаннарын тэриэлтэ:
- «Суотту нэһилигэ» олохтоох бэйэһи салайыһы дьаһалтатта, обществениһа Суотту нэһилигэһи бочуоттаах олохтоһо, СР доруобуйаһын харыһаһыһын туйгуһа, үлэ, тыһыл ветерана **ДАШИЛОВА Екатерина Николаевна** уһун, ырахан ырыгыттан олбүтүнэ оһолоругар, сизинэригэр, хос сизинэригэр, бары аймахтарыгар, чуҕас дьонугар.

Учредитель (соучредители) (адрес): Правительство Республики Саха (Якутия), 677022, г. Якутск, ул. Кирова, д. 11
Автономное учреждение «Газетно-полиграфическое объединение «Мүрү саһарҕата» Усть-Алданского улуса (678350, Усть-Алданский улус, с. Боргоһонно, ул. Ленина, д. 34/1)
Газета выходит два раза в неделю на русском, якутском языках. Печать офсетная.
Газета зарегистрирована в Управлении Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Саха (Якутия)
Рег: ИИ №174 14-0235 от 13 марта 2012 г.

* Автор сурттар эһилэр саһа саһаһа да саһыт туһулар поһиччыһа кытта сөл түбүлэрэ иһиттэригэр. Сурттар мөһүлүк чаччылар кырамыһаһтарын киһи эһиттэһиһи автор тус оһоһу сүгэр. Редакция киһит сурттарга эһиттэһит.
* ТЕЛЕФОННАРЫТ: кыһаһынай редактор 41-332, эһитт секретарь, корректор 41-660, корреспондентар 41-458, бухгалтерия 42-202, компьютерная служба 41-072.
«Мүрү саһарҕата» саһыт редакцияһын аһаһыһа: 678350, Саха республиката, Уус-Алдан улуһа, Бороһон с., Ленин аһыһын уул 34/1 №-рэ.
Саһыт «Мүрү саһарҕата» айаар-полиграфическай холбоһук автономнай учреждение типографияһыгар бочуоттэһит.
Типография аһаһыһа: 678350, Саха республиката, Уус-Алдан улуһу, Бороһон с., Ленин аһыһын уул 34/1 №-рэ.
Электроннай аһаһыһа: turbot@mail.ru
Обозначение знаком (R) публикуется на правах рекламы

Нүөмүрү бэлэмнүүһүнүгэр:
Кылаһаһынай редактор А.О.Алексеев
Редакторы солб., эһит секретарь эт.: Д.В.Седалищев
Корреспондентар В.В.Сивцев, У.И.Бурлаева
М.К.Аргунова
А.И.Копырин
Балаһаллары таһына С.В.Бурлаева
Корректор А.И.Копырин
Монтажник бочуоттэһи Н.И.Пестров

Саһыт индекһе: 54903
Күөһүгэ 2,5 б.л.
Саһаһын № 12 (10 226)
Тираһа 1309
Нүөмүрү бочуоттэһи бирди графичкаһыһын 18 00
Бочуоттэһи күнүгэһи 17 00
Саһыт аһыһалар саһыта күндү